
STANDARDY OPIEKI SPRAWOWANEJ
NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3

**PLAN OPIEKUŃCZO
WYCHOWAWCZO
EDUKACYJNY**

Żłobek Miejski Nr 5 w Białymstoku

Spis treści:

Wstęp.....	3
Słownik terminów.....	4
I Standardy opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.....	5
1. Cele ogólne.....	5
2. Cele szczegółowe.....	5
3. Metody Pracy z dziećmi.....	7
4. Harmonogram dnia.....	8
5. Planowane aktywności.....	10
II Wizytówka placówki.....	34

PLAN OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZO EDUKACYJNY ŻŁOBKA MIEJSKIEGO NR 5 W BIAŁYMSTOKU

Wstęp

Żłobek Miejski nr 5 w Białymstoku wypełnia zadania określone zapisami ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 798) oraz spełnia standardy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 określone rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024 r. poz. 1882).

Żłobek Miejski nr 5 w Białymstoku uwzględnia standardy niezbędne oraz standardy podnoszenia jakości. Kieruje się potrzebami wszystkich dzieci, a w szczególności bierze pod uwagę potrzeby dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym, pochodzące z rodzin należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, dzieci z rodzin zróżnicowanych językowo i kulturowo, dzieci z rodzin migrantów, dzieci wymagające szczególnej opieki.

Żłobek Miejski nr 5 w Białymstoku powstał z myślą o wspieraniu rodziców w opiece i wychowaniu najmłodszych dzieci. Naszym głównym celem jest stworzenie bezpiecznej, przyjaznej i inspirującej przestrzeni, w której maluchy mogą się rozwijać w sposób naturalny i harmonijny – zwłaszcza w czasie, gdy rodzice pozostają aktywni zawodowo. Dzięki zaangażowanej i wykwalifikowanej kadrze, dzieci uczą się poprzez zabawę, nabywają nowe umiejętności społeczne, uczą się współpracy w grupie, budowania relacji z rówieśnikami oraz samodzielności.

Realizując standardy niezbędne oraz standardy podnoszenia jakości, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, Żłobek Miejski nr 5 w Białymstoku uwzględnia działania, jakie będą podejmowane wobec dziecka w zakresie:

- 1) wypełniania funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych, potencjału i zainteresowań dziecka,
- 2) zapewnienia przez personel Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku bezpiecznej emocjonalnie i fizycznie atmosfery podczas pobytu dziecka w instytucji, w szczególności przez towarzyszenie społeczne i towarzyszenie dziecku w rozwoju, charakteryzujące się podmiotowym traktowaniem dziecka, okazywaniem szacunku, podejmowaniem niedyrektywnych działań, nawiązywaniem pozytywnych relacji i budowaniem poczucia autonomii,
- 3) zapewnienia przez personel Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku warunków sprzyjających zintegrowanemu rozwojowi dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem zabaw i interakcji rozwijających:
 - a) kompetencje komunikacyjne dzieci (werbalne i niewerbalne) niezbędne do nawiązywania relacji społecznych,
 - b) sprawność fizyczną z uwzględnieniem małej i dużej motoryki oraz percepcji zmysłowej dzieci,
 - c) kreatywność oraz ciekawość świata.

Dokumentacja formalna i merytoryczna Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku jest podstawą spójności działań całego personelu. Dzięki temu zespół zna cele, zadania oraz ważne dla wszystkich wartości w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną. Dokumenty te stanowią podstawę do rozwijania pracy Żłobka.

Słownik terminów:

- **Rozporządzenie** – oznacza rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.
- **Plan OWE** – plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny, który każda instytucja opieki zobowiązana jest stworzyć.
- **Program** – dokument określający ogólne cele wychowawczo – opiekuńcze i edukacyjne instytucji, oparte na wartościach pedagogicznych oraz potrzebach rozwojowych dzieci. Stanowi ramę dla planowania codziennej pracy i tworzenia planów oraz scenariuszy działań.
- **Plan** – to uporządkowany, średnio – lub krótkoterminowy zapis działań wychowawczo – opiekuńczo - edukacyjnych, oparty na założeniach programu. Plan uwzględnia potrzeby konkretnych grup dzieci i służy jako narzędzie codziennej organizacji pracy
- **Instrukcja** – to szczegółowy opis sposobu określonego zadania lub czynności, często stosowany w celu zapewnienia jednolitości działań personelu. Może dotyczyć np. przygotowywania posiłków, sprzątanania czy postępowania w sytuacjach awaryjnych
- **Standard** – to obowiązkowy zbiór wymagań określających minimalną (lub rekomendowaną) jakość opieki, warunki organizacyjne i sposób pracy z dziećmi. Standardy mają zapewnić bezpieczeństwo, rozwój i dobrostan dzieci w instytucjach opieki.
- **Scenariusz** – to szczegółowy opis przebiegu konkretnej aktywności lub zajęcia z dziećmi, zawierający cele, metody, potrzebne materiały oraz etapy realizacji. Służy opiekunowi jako pomoc w organizowaniu inspirujących i dostosowanych do dzieci działań.
- **Procedura** – to opisany krok po kroku sposób postępowania w określonych, często powtarzających się lub newralgicznych sytuacjach (odbieranie dzieci, reagowanie na choroby). Ma na celu zapewnienie spójności, bezpieczeństwa i przejrzystości działania instytucji.

Ilekroć w dalszej części niniejszego dokumentu jest mowa o :

- **Żłobku** – należy przez to rozumieć Żłobek Miejski nr 5 w Białymstoku,
- **Dyrektorze** – należy przez to rozumieć Dyrektora Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku
- **Rodzicu** – należy przez to rozumieć również opiekunów prawnych, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku określa działania podejmowane w celu spełnienia standardów.

I STANDARDY OPIEKI SPRAWOWANEJ NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3 W ŻŁOBKU MIEJSKIM NR 5 W BIAŁYMSTOKU

OBSZAR – PRACA Z DZIEĆMI

STANDARD I.

STWORZENIE PLANU OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZO - EDUKACYJNEGO Z UWZGLĘDNIENIEM PRAW ZAWARTYCH W KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA

Zagadnienia metodyczne dotyczące realizacji celów opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych:

1. Cele ogólne

- 1) **Zapewnienie dziecku godnych, bezpiecznych i sprawdzonych warunków opieki**, które sprzyjają jego zdrowiu fizycznemu, emocjonalnemu i rozwojowi.
- 2) **Wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka** (fizycznego, poznawczego, społecznego, emocjonalnego, językowego) poprzez stymulujące środowisko opiekuńczo-edukacyjne.
- 3) **Budowanie relacji opartej na szacunku, zaufaniu i wrażliwości** między dzieckiem a opiekunami oraz między dzieckiem a rówieśnikami.
- 4) **Realizacja praw dziecka wynikających z Konwencji**, w szczególności prawa do bezpieczeństwa, prawa do zabawy, prawa do wyrażania siebie, prawa do rozwoju (art. 6, 12, 31 i inne).
- 5) **Współpraca z rodziną dziecka** jako kluczowy element ciągłości wychowania i wspierania dziecka.
- 6) **Systematyczna ewaluacja i doskonalenie jakości opieki** oraz dostosowanie działań do zmieniających się potrzeb dzieci i środowiska.

2. Cele szczegółowe

- 1) **Zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia**
 - a) Utworzenie środowiska, w którym dziecko czuje się bezpieczne poprzez stałą obecność opiekuna, przyjazne relacje, podmiotowe traktowanie.
 - b) Wprowadzenie procedur minimalizujących ryzyko wypadków i chorób (bezpieczne aranżacje wnętrz, sprzęt atestowany, procedury higieniczne).
 - c) Budowanie rytmu dnia i jego powtarzalności, co pomaga dziecku bardziej rozumieć otaczający świat.
 - d) Wdrożenie programu łagodnej adaptacji.
- 2) **Rozwój motoryczny i fizyczny dziecka**
 - a) Codzienne zabawy ruchowe rozwijające dużą motorykę: bieganie, skakanie, wspinanie się, ćwiczenia równowagi.

- b) Ćwiczenia małej motoryki – manipulacja, układanki, rysowanie, prace manualne, zabawy sensoryczne.
 - c) Wspieranie rozwoju motoryki wzrokowo-ruchowej poprzez zabawy z elementami koordynacji wzrok-ręka.
- 3) **Rozwój językowy i komunikacyjny**
- a) Zachęcanie do komunikacji werbalnej: rozmowy, śpiewanie, rymowanki, czytanie prostych tekstów.
 - b) Umożliwienie komunikacji pozawerbalnej – gesty, mimika, ruch – szczególnie u dzieci, które dopiero zaczynają mówić.
 - c) Rozszerzanie słownictwa dziecka poprzez ekspozycję na różne sytuacje językowe, rozmowy dwustronne, opisywanie otoczenia.
- 4) **Rozwój poznawczy oraz doświadczanie świata**
- a) Umożliwienie eksploracji: obserwacje przyrody, eksperymenty sensoryczne, odkrywanie przedmiotów i materiałów o różnych właściwościach.
 - b) Wprowadzenie zabaw i działań wspierających ciekawość poznawczą, spostrzegawczość, koncentrację uwagi.
 - c) Edukacja przez doświadczenie: aktywna zabawa, działanie i codzienne interakcje, włączanie elementów przyrody, zmieniających się pór roku, pór dnia itp.
- 5) **Rozwój emocjonalno-społeczny**
- a) Pomoc dzieciom w nazywaniu i rozumieniu emocji własnych oraz rówieśników.
 - b) Wspieranie umiejętności współpracy, dzielenia się, oczekiwania na swoją kolej.
 - c) Rozwijanie poczucia przynależności do grupy, akceptacji innych, empatii.
- 6) **Kształtowanie samodzielności i kompetencji samoobsługowych**
- a) Zachęcanie do podejmowania samodzielnych działań: jedzenie, ubieranie się, mycie rąk itp., zgodnie z wiekiem i możliwościami.
 - b) Systematyczne wspieranie dziecka w realizacji czynności codziennych.
 - c) Rozwijanie poczucia sprawczości – dawanie możliwości wyboru, podejmowania prostych decyzji.
- 7) **Rozwój sensoryczny**
- a) Stworzenie bogatego środowiska sensorycznego: materiały o różnych fakturach, kolorach, zapachach, dźwiękach; zabawy z wodą, piaskiem, drewnem itp.
 - b) Umożliwienie dzieciom doświadczeń wielozmysłowych i indywidualnych reakcji sensorycznych.
 - c) Obserwacja i reagowanie na specyficzne potrzeby sensoryczne dzieci.
- 8) **Współpraca z rodziną**
- a) Regularna i otwarta komunikacja z rodzicami: informowanie o rozwoju dziecka, osiągnięciach, trudnościach (możliwość korzystania z indywidualnych konsultacji dostępnych każdego dnia) .
 - b) Włączenie rodziców w działania placówki (np. dni otwarte, warsztaty, wspólne wydarzenia)
 - c) Wspieranie kompetencji rodzicielskich – szkolenia, warsztaty na terenie placówki, udostępnianie materiałów edukacyjnych (broszury, podręczniki, książki).
- 9) **Monitorowanie i ewaluacja**
- a) Systematyczna obserwacja i dokumentacja postępów każdego dziecka.
 - b) Regularna ocena realizacji planu OWE przez personel – spotkania refleksyjne, samoocena, analiza potrzeb.

- c) Wprowadzanie korekt do działań planu na podstawie obserwacji, opinii rodziców i danych z ewaluacji.

3. Metody pracy z dziećmi

1) Metody oparte na obserwacji i indywidualnym podejściu

- a) **Obserwacja dziecka** – opiekun uważnie obserwuje potrzeby, zainteresowania, tempo rozwoju i reakcje dziecka.
- b) **Dostosowanie aktywności** – plan dnia i zabawy są modyfikowane w zależności od aktualnego stanu dziecka (np. zmęczenie, głód, nastrój).
- c) **Indywidualne wsparcie emocjonalne** – opiekun reaguje na sygnały dziecka, oferując poczucie bezpieczeństwa i bliskość.

2) Metody aktywne (uczenie przez zabawę i działanie)

- a) **Zabawa swobodna** – dzieci same wybierają zabawki i aktywności, ucząc się przez doświadczenie.
- b) **Zabawa tematyczna i rytmiczna** – krótkie gry i ćwiczenia oparte na powtarzalnych schematach, rytmach, prostych zadaniach (np. plansze edukacyjne, proste piosenki z gestami).
- c) **Eksperymentowanie i poznawanie świata** – dzieci poznają otoczenie przez dotyk, zapach, dźwięk, ruch.

3) Metody stymulujące rozwój mowy i komunikacji

- a) **Dialog z dzieckiem** – opiekun opisuje czynności, opowiada historie, reaguje na dźwięki i gesty dziecka.
- b) **Czytanie i śpiewanie** – krótkie bajki, wierszyki i piosenki wspierają rozwój słownictwa i koncentracji.
- c) **Zachęcanie do samodzielnej komunikacji** – gesty, proste słowa, powtarzanie dźwięków i słów.

4) Metody ruchowe

- a) **Ćwiczenia motoryki dużej** – spacerowanie, bieganie, proste tory przeszkód, zabawy z piłką
- b) **Ćwiczenia motoryki małej** – układanie klocków, rysowanie, manipulacja drobnymi przedmiotami.
- c) **Ruch w rytmie muzyki** – taniec, klaskanie, poruszanie się do rytmu itp.

5) Metody wspierające emocje i relacje społeczne

- a) **Zabawy grupowe** – krótkie wspólne działania, które uczą współpracy i dzielenia się.
- b) **Okazywanie uczuć** – opiekun pomaga dziecku nazwać emocje, reagować na nie i rozwiązywać konflikty w grupie.
- c) **Rutyna i rytuały** – stałe elementy dnia, przewidywalność, co daje poczucie bezpieczeństwa, spokoju, uporządkowania.

6) Metody edukacyjne w formie projektów krótkoterminowych

- a) **Mini – projekty tematyczne** – np. „Idzie jesień przez park. przez las”, „Uważaj na drodze- pojazdy i ruch drogowy” „Na straganie....- poznajemy ważywa” realizowane w blokach tematycznych.
- b) **Zintegrowane działania** – łączenie ruchu, zabaw sensorycznych, muzyki i opowieści w jednym temacie.

4. Harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia

Orientacyjna godzina	Elementy harmonogramu dnia	Czynności każdego dziecka	Element stały/zmienny
6:00 – 8:30	Początek dnia Schodzenie się dzieci Powitanie	Dziecko odbierane jest z szatni, wita się z opiekunem.	Stały
6:30 – 8:15	Zabawy swobodne Mycie rąk przed posiłkiem	Uczestniczy z zabawie swobodnej indywidualnie lub z opiekunem korzystając z przygotowanej przestrzeni i zabawek. Dziecko decyduje samodzielnie jaką aktywność wybierze. Opiekun aranżuje ciekawe kąciki tematyczne (np.: kącik kuchenny, plastyczny, małego odkrywcy) dbając o cykliczne zmiany propozycji do swobodnej zabawy. Kształtuje nawyk samodzielnego dbania o dobre nawyki higieniczne tj.: mycie rąk	Stały
8:30 – 9:00	Śniadanie	Spożywa posiłek samodzielnie lub z pomocą opiekuna (w zależności od indywidualnych możliwości rozwojowych), ma możliwość wyboru tego co je i w jakiej ilości. Opiekun nie nagradza, nie upomina podczas posiłku. Dbą o spokojną atmosferę. Zachęca do próbowania nowych smaków.	Stały
9:00 – 9:45	Zabawowe aktywności edukacyjne	Dziecko podejmuje dowolne aktywności edukacyjne z wykorzystaniem przestrzeni, zabawek, różnorodnych materiałów (również pochodzenia naturalnego). Zabawy inspirowane są porą roku, świętami oraz wydarzeniami. Opiekun dba o stworzenie takich warunków do zabaw, aby zaangażować każdy obszar rozwoju dziecka.	Zmienny

10:00 – 11:00	Pobyt na powietrzu	Dziecko przebywa na powietrzu. Korzysta z placu zabaw, uczestniczy w proponowanych zabawach. Obserwuje zmieniającą się przyrodę i pory roku na spacerach z grupą.	Zmienny
11:00 – 11:15	Mycie rąk przed posiłkiem	Kształtuje nawyk samodzielnego dbania o dobre nawyki higieniczne tj.: mycie rąk	Stały
11:15 – 12:00	Obiad	Spożywa posiłek samodzielnie lub z pomocą opiekuna (w zależności od indywidualnych możliwości rozwojowych), ma możliwość wyboru tego co je i w jakiej ilości. Opiekun nie nagradza, nie upomina podczas posiłku. Dbą o spokojną atmosferę. Zachęca do próbowania nowych smaków.	Stały
12:00 – 14:00	Odpoczynek Czynności higieniczne: ubieranie dzieci	Odpoczynek jest dostosowany do potrzeb dziecka . Zwykle dzieci śpią mniej lub więcej o tej samej porze na leżaczkach lub w łóżeczkach. Dzieci mają do dyspozycji kąciki wyciszenia (wyposażone w sofę i przytulne poduszki, przystosowane do wielkości dzieci) Dziecko podejmuje próbę samodzielnego ubierania się po drzemce. Opiekun wspiera, pomaga w czynnościach higienicznych	Stały
14:00 – 14:30	Podwieczorek	Spożywa posiłek samodzielnie lub z pomocą opiekuna (w zależności od indywidualnych możliwości rozwojowych), ma możliwość wyboru tego co je i w jakiej ilości. Opiekun nie nagradza, nie upomina podczas posiłku. Dbą o spokojną atmosferę. Zachęca do próbowania nowych smaków.	Stały
14:30 – 15:30	Zabawowe aktywności edukacyjne	Dziecko podejmuje dowolne aktywności edukacyjne z wykorzystaniem przestrzeni, zabawek, różnorodnych materiałów (również pochodzenia naturalnego). Zabawy inspirowane są porą roku, świętami oraz wydarzeniami. Opiekun dba o stworzenie takich	Zmienny

		warunków do zabaw, aby zaangażować każdy obszar rozwoju dziecka.	
15:00 – 16:00	Pobyt na powietrzu	Dziecko przebywa na powietrzu. Korzysta z placu zabaw, uczestniczy w proponowanych zabawach. Obserwuje zmieniającą się przyrodę i pory roku na spacerach z grupą.	Zmienny
15:30 – 17:00	Zabawy dowolne	Uczestniczy z zabawie dowolnej indywidualnie lub z opiekunem korzystając z przygotowanej przestrzeni i zabawek. Dziecko decyduje samodzielnie jaką aktywność wybierze. Opiekun aranżuje ciekawe kącki tematyczne (np.: kącik sensoryczny, plastyczny, małego odkrywcy) dbając o cykliczne zmiany propozycji miejsc do swobodnej zabawy.	Stały
14:30 – 17:00	Rozchodzenie się dzieci do domu. Zakończenie dnia	Żegna się z dziećmi i opiekunem. Jest odprowadzane do rodzica.	Stały
<p>Inne :</p> <p>Czynności higieniczne (takie jak zmiana pieluszek, korzystanie z toalety, nauka czystości) odbywa się zgodnie z potrzebami dziecka, wtedy kiedy dziecko tego potrzebuje, nie jest częścią zaplanowanego harmonogramu dla całej grupy. Opiekun przypomina o możliwości skorzystania z toalety</p> <p>Zmiennymi elementami dnia w Żłobku Miejskim nr 5 są te, które mogą różnić się każdego dnia w zależności od:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzeb i nastroju dziecka • warunków atmosferycznych • planu pracy opiekuńczo – wychowawczo – edukacyjnego • spontanicznych wydarzeń (tj.. urodziny, teatrzyk, zaproszeni goście) 			

5. Planowane aktywności

1) Aktywności wspierające rozwój autonomii dzieci

a) Aktywności umożliwiające dzieciom podejmowanie decyzji

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności

<p>1. Stwarzanie dziecku możliwości wyboru w codziennych sytuacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje dziecku dwa lub trzy warianty aktywności, przedmiotów; – respektuje wybory dziecka, o ile są bezpieczne i zgodne z zasadami grupy; – używa komunikatów wspierających samodzielność: „Co wybierzesz?”, „Którą zabawkę chcesz dziś wziąć?” 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Kolorowy wybór</i>” – dziecko samo wybiera kolor farby lub kredki do rysowania. - „<i>Wybieram zabawkę</i>” – dziecko decyduje, czym się będzie bawić z dostępnych materiałów. - „<i>Moja książeczka</i>” – dziecko wybiera książkę do wspólnego oglądania.
<p>2. Wspieranie samodzielności w czynnościach samoobsługowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do samodzielnego jedzenia, ubierania się, mycia rąk; – pozwala na próby samodzielnego działania, bez wyręczania; – chwali wysiłek dziecka i docenia jego starania. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Mały gospodarz</i>” – dziecko wybiera swoje nakrycie stołu i samodzielnie je ustawia. - „<i>Ubieram się sam</i>” – dziecko próbuje samo założyć buciki, czapkę, kurtkę przed spacerem. - „<i>Mydlane bąbelki</i>” – dziecko samo decyduje, ile piany robi podczas mycia rąk.
<p>3. Zachęcanie dziecka do wyrażania własnych potrzeb i emocji</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa emocje dziecka i uczy rozpoznawania ich u innych; – daje przestrzeń na komunikowanie odmowy lub chęci działania; – reaguje z szacunkiem na komunikaty dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Buźki emocji</i>” – dziecko wybiera kartę z emocją, która najlepiej oddaje jego nastrój. - „<i>Pokaż, jak się czujesz</i>” – dziecko gestem lub ruchem pokazuje emocję (radość, złość, smutek). - „<i>Pudełko nastrojów</i>” – dzieci wkładają do pudełka obrazki symbolizujące ich uczucia.
<p>4. Włączanie dziecka w decyzje dotyczące życia grupowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do wspólnego podejmowania prostych decyzji (wybór piosenki, rodzaju zabawy); – uczy słuchania i szanowania opinii innych; – wspólnie z dziećmi ustala zasady obowiązujące w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Wybieramy zabawę dnia</i>” – dzieci głosują kolorowymi kartkami, którą zabawę dziś wybiorą. - „<i>Nasza muzyka</i>” – dzieci decydują, które instrumenty wykorzystają w zabawie muzycznej. - „<i>Zbudujemy razem</i>” – grupa wspólnie wybiera, co stworzy z klocków (wieżę, most, domek).
<p>5. Wspieranie samodzielnego rozwiązywania problemów i konfliktów</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomaga dzieciom dostrzegać emocje innych i proponować rozwiązania; – nie narzuca gotowych odpowiedzi, lecz zachęca do samodzielnego myślenia; – modeluje spokojną komunikację w sytuacjach trudnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Zabawki dla wszystkich</i>” – dzieci uczą się dzielenia materiałów i negocjowania kolejności zabawy. - „<i>Budujemy razem</i>” – dzieci wspólnie planują, jak ułożyć konstrukcję z klocków. - „<i>Zgubiony klocek</i>” – dzieci same szukają rozwiązania, jak odzyskać brakujący element zabawy.
<p>6. Dostosowanie tempa i rytmu dnia do indywidualnych potrzeb dziecka</p> <ul style="list-style-type: none"> – obserwuje, kiedy dziecko jest zmęczone, głodne lub potrzebuje aktywności; – pozwala dziecku odpocząć, gdy tego 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Kącik odpoczynku</i>” – dziecko decyduje, czy chce się położyć, czy tylko posiedzieć na poduszce. - „<i>Kołysanka lub cisza</i>” – dziecko wybiera, czy chce słuchać muzyki, czy

potrzebuje; – proponuje spokojne formy wyciszenia bez przymuszania.	odpoczywać w ciszy. - „ <i>Ciche ruchy</i> ” – spokojne ćwiczenia rozciągające i oddechowe.
--	--

b) Aktywności zwiększające samodzielność dzieci

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Zachęcanie do samodzielnego wykonywania czynności dnia codziennego – stwarza warunki umożliwiające dziecku samodzielne jedzenie, ubieranie się, mycie rąk; – daje dziecku czas na samodzielne próby bez wyręczania; – chwali wysiłek i zaangażowanie, nie tylko efekt końcowy.</p>	<p>- „<i>Mały kucharz</i>” – dziecko samo nakłada porcję posiłku lub nalewa wodę do kubka. - „<i>Ubieram się sam</i>” – samodzielne zakładanie czapki, butów lub kurtki przed spacerem. - „<i>Sprzątam po sobie</i>” – dziecko odkłada zabawki na miejsce po zakończonej zabawie.</p>
<p>2. Umożliwianie dokonywania wyborów i podejmowania prostych decyzji – proponuje dziecku wybór pomiędzy dwiema lub trzema akceptowalnymi opcjami; – respektuje decyzję dziecka, jeśli nie zagraża ona jego bezpieczeństwu; – motywuje do samodzielnego myślenia i decydowania o własnej aktywności.</p>	<p>- „<i>Kolorowy wybór</i>” – dziecko decyduje, jakiego koloru farb użyje w pracy plastycznej. - „<i>Moja zabawka</i>” – dziecko wybiera, czym chce się bawić. - „<i>Książeczka na dziś</i>” – dziecko samo wybiera bajkę lub obrazki do oglądania.</p>
<p>3. Wspieranie wytrwałości i dążenia do samodzielnego rozwiązania problemu – zachęca dziecko, by próbowało ponownie, gdy napotyka trudność; – nie wyręcza, ale służy wsparciem słownym i emocjonalnym; – wzmacnia wiarę dziecka we własne możliwości.</p>	<p>- „<i>Dopasuj element</i>” – dziecko samodzielnie układa puzzle lub klocki według wzoru. - „<i>Wieża z klocków</i>” – dziecko próbuje samo zbudować stabilną konstrukcję. - „<i>Co pływa, a co tonie?</i>” – dziecko samodzielnie eksperymentuje z wodą i przedmiotami.</p>
<p>4. Organizowanie przestrzeni wspierającej niezależność dziecka – zapewnia dostępność zabawek i materiałów na wysokości dziecka; – umożliwia swobodny wybór miejsca i formy aktywności; – aranżuje przestrzeń tak, aby dziecko mogło bezpiecznie działać samodzielnie.</p>	<p>- „<i>Zabawa w strefach</i>” – dziecko samo wybiera, czy chce bawić się w kącie kuchennym, konstrukcyjnym czy czytelnym. - „<i>Mój ogródek</i>” – dziecko samo podlewa roślinki w doniczce. - „<i>Kącik artysty</i>” – dziecko ma dostęp do materiałów plastycznych i samo decyduje, co stworzy.</p>
<p>5. Uczenie odpowiedzialności za swoje działania i otoczenie – włącza dziecko w proste obowiązki grupowe (sprzątanie, ustawianie naczyń); – tłumaczy znaczenie wspólnej</p>	<p>- „<i>Pomagam w porządku</i>” – dziecko segreguje zabawki do odpowiednich pojemników. - „<i>Opiekun kwiatków</i>” – dziecko podlewa rośliny.</p>

<p>odpowiedzialności za porządek i bezpieczeństwo; – podkreśla pozytywne skutki samodzielnego działania.</p>	<p>– „<i>Dyżurny przy stole</i>” – dziecko pomaga rozłożyć miseczki lub kubeczki.</p>
<p>6. Wspieranie samodzielności w zakresie samoobsługi emocjonalnej i społecznej – uczy dziecko rozpoznawania własnych emocji i reagowania adekwatnie do sytuacji; – zachęca do samodzielnego poszukiwania rozwiązań konfliktów; – modeluje zachowania asertywne i empatyczne.</p>	<p>– „<i>Moje emocje</i>” – dziecko wybiera kartę z emocją, która najlepiej pokazuje jego samopoczucie. – „<i>Zgoda buduje</i>” – wspólne rozmowy o tym, jak się pogodzić po nieporozumieniu.</p>
<p>Wzmacnianie pozytywnej samooceny i poczucia sprawstwa – chwali wysiłek i zaangażowanie dziecka, zamiast oceniać efekt; – używa języka zachęty („Widzę, że próbujesz”, „Udało ci się samodzielnie!”); – pozwala dziecku doświadczać konsekwencji własnych działań w bezpiecznych warunkach.</p>	<p>– „<i>Potrafię sam</i>” – dziecko wykonuje proste czynności (np. zamykanie pudełka, dopinanie guzika) i słyszy pochwałę za wysiłek. – „<i>Album moich sukcesów</i>” – wspólne oglądanie zdjęć z działań dziecka, rozmowa o osiągnięciach. – „<i>Ścieżka samodzielności</i>” – tor przeszkód, w którym dziecko samo planuje kolejność przejścia.</p>

2) Aktywności wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Stwarzanie sytuacji sprzyjających kontaktom społecznym – organizuje przestrzeń w sposób umożliwiający wspólne działanie dzieci (strefy tematyczne, stoliki grupowe); – zachęca do wspólnej zabawy i podejmowania prostych działań zespołowych; – wspiera wzajemne poznawanie się poprzez rozmowę i wspólne doświadczenia.</p>	<p>– „<i>Budujemy razem</i>” – dzieci wspólnie tworzą budowlę z klocków, planując jej kształt. – „<i>Mała kuchnia</i>” – zabawa w gotowanie w parach lub małych grupach. – „<i>Krąg piosenki</i>” – wspólne śpiewanie i klaskanie w rytm muzyki.</p>
<p>2. Modelowanie prawidłowej komunikacji interpersonalnej – pokazuje dzieciom, jak można zwracać się do siebie w sposób kulturalny i spokojny; – stosuje komunikaty „ja” oraz parafrazuje wypowiedzi dzieci, ucząc aktywnego słuchania; – zachęca do werbalnego i niewerbalnego wyrażania potrzeb.</p>	<p>– „<i>Zgadnij, co mówię</i>” – dzieci odgadują emocje lub gesty rówieśnika. – „<i>Echo słów</i>” – dzieci powtarzają po sobie słowa, ćwicząc słuchanie.</p>
<p>3. Wspieranie umiejętności dzielenia się i współdziałania – uczy dzieci naprzemienności w zabawie i dzielenia się materiałami;</p>	<p>– „<i>Wspólna układanka</i>” – dzieci razem układają puzzle lub obrazek z części. – „<i>Most przyjaźni</i>” – wspólne łączenie klocków w jeden długi most.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnia pozytywne zachowania społeczne, np. oferowanie pomocy, czekanie na swoją kolej; - chwali współpracę, podkreślając znaczenie wspólnego celu. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Tor dla wszystkich</i>” – dzieci wspólnie budują tor samochodowy i ustalają zasady korzystania.
<p>4. Ułatwianie rozwiązywania konfliktów i trudnych sytuacji społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspiera dzieci w rozpoznawaniu emocji własnych i innych; - pomaga w formułowaniu komunikatów bez agresji; - uczy mediacji i prostego poszukiwania rozwiązań. 	<ul style="list-style-type: none"> „<i>Zabawka dla dwojga</i>” – dzieci uczą się dzielenia zabawki i ustalania kolejności. - „<i>Zgoda buduje</i>” – opiekun czyta krótkie opowiadanie o przyjaźni i rozmowie po konflikcie. - „<i>Lustro uczuć</i>” – dzieci pokazują mimiką emocje innych i uczą się je rozpoznawać.
<p>5. Wzmacnianie pozytywnej tożsamości grupowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy rytuały grupowe budujące poczucie przynależności (powitanie, wspólne piosenki); - angażuje dzieci we wspólne projekty i świętowanie wydarzeń grupowych; - podkreśla znaczenie współpracy i wspólnego sukcesu. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Powitanie w kręgu</i>” – codzienny rytuał przywitania z imieniem i gestem. - „<i>Świętujemy razem</i>” – wspólne przygotowanie laurki dla solenizanta. - „<i>Nasze dłonie</i>” – dzieci tworzą wspólny plakat z odbitych dłoni jako symbol grupy.
<p>6. Kształtowanie empatii i postaw prospołecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywa emocje bohaterów opowiadań i dzieci w grupie; - zachęca do pomagania słabszym lub młodszym kolegom; - dostrzega i wzmacnia zachowania życzliwe. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Pomagam koledze</i>” – dziecko pomaga innemu zdjąć buty lub podać zabawkę. - „<i>Opowieści o przyjaźni</i>” – wspólne słuchanie bajek o empatii i rozmowa o zachowaniach bohaterów.
<p>7. Wspieranie inicjatywy dziecka w kontaktach społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachęca do zapraszania innych do zabawy; - dostrzega próby nawiązywania relacji i je wzmacnia; - dba, by każde dziecko miało możliwość pełnienia różnych ról w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Zapraszam do zabawy</i>” – dziecko wybiera kolegę do wspólnej aktywności. - „<i>Rysujemy razem</i>” – wspólne tworzenie dużego plakatu, każde dziecko dokłada swój element. - „<i>Wspólny teatrzyk</i>” – dzieci w parach lub grupkach odgrywają krótkie scenki. <p>- Funkcja „Dyżurnego”</p>

3) Aktywności związane z celebrowaniem świąt i ważnych wydarzeń

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Wprowadzanie dzieci w tradycje i zwyczaje świąteczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznaje dzieci z symboliką i znaczeniem świąt w sposób dostosowany do ich wieku; - wykorzystuje elementy kultury, muzyki, literatury i plastyki do przybliżania tradycji; 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Ubieramy choinkę</i>” – dzieci wspólnie zawieszają ozdoby i śpiewają kolędy. - „<i>Wielkanocne jajeczka</i>” – malowanie i ozdabianie pisanek.

<p>– buduje atmosferę radości i wspólnoty podczas przygotowań.</p>	
<p>2. Włączanie dzieci w przygotowania do uroczystości grupowych – zachęca dzieci do współtworzenia dekoracji i rekwizytów; – umożliwia samodzielne działania plastyczne, muzyczne i ruchowe związane z tematem wydarzenia; – podkreśla znaczenie wspólnej pracy i zaangażowania.</p>	<p>- „<i>Dekorujemy salę</i>” – dzieci tworzą łańcuchy, girlandy, rysunki tematyczne. - „<i>Piosenka dla gości</i>” – dzieci uczą się krótkiej piosenki lub wierszyka na uroczystości - „<i>Babciu, dziadku kocham was</i>” – przygotowanie laurek na dzień babci i dziadka</p>
<p>3. Organizowanie uroczystości i spotkań integrujących grupę – planuje krótkie, dostosowane do wieku formy obchodów (np. wspólne śniadanie, teatrzyk, zabawy muzyczne); – zapewnia atmosferę akceptacji i radości, w której każde dziecko czuje się ważne; – uczy zasad uczestnictwa w wydarzeniach grupowych.</p>	<p>- „<i>Urodziny w grupie</i>” – wspólne śpiewanie „Sto lat”, składanie życzeń - „<i>Powitanie wiosny</i>” – zabawa taneczna z kolorową „Panią Wiosną” - „<i>Dzień dziecka w żłobku</i>” – gry i zabawy ruchowe w ogrodzie.</p>
<p>4. Wzmacnianie więzi emocjonalnych i poczucia przynależności do grupy – podkreśla znaczenie wspólnego przeżywania radości i sukcesów; – uczy dzieci dostrzegać emocje własne i innych podczas wspólnego świętowania; – buduje tradycje grupowe i rytuały wzmacniające więzi.</p>	<p>- „<i>Dziękujemy</i>” – wspólne wręczanie kwiatów lub laurki rodzicom, gościom, pracownikom żłobka.</p>
<p>5. Kształtowanie postaw szacunku wobec tradycji, innych kultur i osób – przybliża dzieciom różnorodność świąt i zwyczajów w sposób otwarty i tolerancyjny; – rozwija ciekawość świata, empatię i postawy akceptacji; – unika ocen, pokazując, że każdy sposób świętowania jest wartościowy.</p>	<p>- „<i>Kolory przyjaźni</i>” – tworzenie wspólnego działania plastycznego symbolizującego jedność mimo różnic. - „<i>Bajka o pomaganiu</i>” – słuchanie opowiadania o tradycjach dzielenia się i dobroci.</p>
<p>6. Wspieranie spontanicznej ekspresji dzieci w czasie uroczystości – pozwala dzieciom swobodnie śpiewać, tańczyć, wyrażać emocje; – reaguje z akceptacją na różne formy zachowania, nie oceniając; – zachęca do dzielenia się przeżyciami po zakończeniu wydarzenia.</p>	<p>- „<i>Mój występ</i>” – dziecko może samo wystąpić, zaśpiewać lub powiedzieć wierszyk. - „<i>Tańczymy razem</i>” – swobodna zabawa przy muzyce świątecznej.</p>
<p>7. Angażowanie rodziców i społeczności żłobka w świętowanie – organizuje spotkania z udziałem rodziców; – zachęca rodziny do współudziału w przygotowaniach (np. wspólne pieczenie</p>	<p>- „<i>Świąteczne dekoracje</i>” – rodzice i dzieci wspólnie przygotowują ozdoby świąteczne - „<i>Piknik rodzinny</i>” – wspólne zabawy w ogrodzie żłobka</p>

ciasteczek , dekorowanie); – buduje pozytywne relacje między domem a żłobkiem.	
---	--

4) Aktywności rozwijające myślenie przyczynowo - skutkowe oraz obserwację otoczenia

a) Aktywności rozwijające myślenie przyczynowo – skutkowe

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Stwarzanie sytuacji zachęcających do obserwacji i odkrywania zależności – organizuje otoczenie bogate w bodźce sensoryczne i poznawcze; – umożliwia dziecku swobodne eksperymentowanie i obserwowanie zmian w wyniku własnych działań; – zadaje pytania pobudzające ciekawość: „Co się stanie, gdy...?”, „Dlaczego to się tak zachowuje?”.</p>	<p>- „<i>Co pływa, a co tonie?</i>” – dzieci wrzucają do wody różne przedmioty i obserwują, które unoszą się, a które toną. - „<i>Rosnące ziarno</i>” – wspólne sianie nasion i codzienne obserwowanie ich wzrostu. - „<i>Woda z kranu</i>” – dziecko obserwuje, jak woda napełnia kubek i co się dzieje, gdy się przeleje.</p>
<p>2. Zachęcanie do samodzielnego rozwiązywania prostych problemów – pozwala dziecku szukać rozwiązań w różnych sytuacjach zabawowych i codziennych; – wspiera, ale nie podaje od razu gotowych odpowiedzi; – chwali wysiłek poznawczy i wytrwałość w poszukiwaniu rozwiązań.</p>	<p>- „<i>Znajdź pasujący element</i>” – dziecko dopasowuje kształty w sorterze lub układa proste puzzle. - „<i>Budujemy most</i>” – dziecko próbuje zbudować most z klocków tak, aby się nie zawalił. - „<i>Jak to działa?</i>” – manipulowanie przedmiotami codziennego użytku (zatrzaski, zapięcia, pokrywki).</p>
<p>3. Umożliwianie poznawania świata wszystkimi zmysłami – proponuje doświadczenia angażujące wzrok, słuch, dotyk, węch i smak; – zachęca dzieci do opisywania wrażeń sensorycznych („Jak pachnie?”, „Czy to gładkie czy szorstkie?”); – rozwija ciekawość poznawczą i spostrzegawczość.</p>	<p>- „<i>Dotknij i zgadnij</i>” – dziecko rozpoznaje przedmioty ukryte w pudełku dotykiem. - „<i>Słuchamy dźwięków</i>” – rozpoznawanie odgłosów (np. dzwonka, kluczy, grzechotki). - „<i>Smakowe zagadki</i>” – rozpoznawanie smaków owoców</p>
<p>4. Wspieranie logicznego myślenia i przewidywania skutków działań – wprowadza zabawy rozwijające planowanie, przewidywanie i porządkowanie zdarzeń; – stosuje rozmowy naprowadzające: „Co się stanie, gdy to przesuniemy?”, „Dlaczego klocek spadł?”; – pozwala dziecku doświadczyć skutków jego</p>	<p>- „<i>Maszyna w ruchu</i>” – dzieci obserwują, jak obracające się tryby poruszają inne elementy zabawki. - „<i>Wieża z klocków</i>” – dziecko przewiduje, jak wysoko może ją zbudować, zanim się przewróci. - „<i>Kółka się kręcą</i>” – eksperymentowanie z pojazdami: co się stanie, gdy pchniesz</p>

decyzji w bezpiecznych warunkach.	auto mocniej lub słabiej. - „ <i>Co się ukryło w lodzie</i> ” -obserwowanie topnienia lodu i odkrywania zamrożonych przedmiotów
5. Rozwijanie umiejętności klasyfikowania i porządkowania – proponuje zabawy w grupowanie przedmiotów według koloru, kształtu, wielkości czy przeznaczenia; – pomaga dziecku dostrzegać podobieństwa i różnice; – używa pojęć porządkujących: „większy–mniejszy”, „taki sam–inny”.	-„ <i>Kolorowe kubeczki</i> ” – dziecko segreguje elementy według kolorów. - „ <i>Kształty wokół nas</i> ” – dopasowywanie figur do odpowiednich otworów. -„ <i>Porządkujemy zabawki</i> ” – odkładanie przedmiotów do odpowiednich pojemników
6. Wspieranie ciekawości poznawczej i zadawania pytań – reaguje z zainteresowaniem na pytania i inicjatywy dzieci; – zachęca do stawiania hipotez i sprawdzania ich w praktyce; – modeluje postawę badawczą i ciekawość świata.	-„ <i>Mały odkrywca</i> ” – obserwowanie przez lupę liści, kamieni, owadów. -„ <i>Eksperyment z wodą i barwnikiem</i> ” – dziecko obserwuje, jak zmienia się kolor wody po dodaniu farby.

b) Aktywności kształtujące umiejętność obserwacji i doświadczania otaczającego świata

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
1. Organizowanie przestrzeni sprzyjającej obserwacji i odkrywaniu – aranżuje kąciki tematyczne (np. przyrody, sensoryczny, badawczy); – udostępnia materiały umożliwiające manipulację i eksperymentowanie; – zachęca dzieci do samodzielnego poznawania świata poprzez działanie.	-„ <i>Kącik przyrody</i> ” – dzieci obserwują rośliny, kamyki, muszelki, piórka. - „ <i>Zabawy z wodą i piaskiem</i> ” – dziecko doświadcza różnic w fakturze i ciężarze. -„ <i>Dotknij i poznaj</i> ” – poznawanie materiałów o różnych strukturach (gładkie, szorstkie, miękkie).
2. Zachęcanie do uważnego obserwowania zjawisk przyrodniczych i codziennych sytuacji – zwraca uwagę dzieci na zmiany zachodzące w otoczeniu (pora roku, pogoda, wzrost roślin); – stosuje pytania naprowadzające: „Co zauważyłeś?”, „Co się zmieniło?”; – uczy dzieci skupienia uwagi i spostrzegawczości.	-„ <i>Jaka dziś pogoda?</i> ” – obserwacja nieba, chmur, słońca, deszczu. - „ <i>Spacer badacza</i> ” – poszukiwanie liści, patyczków i kamieni podczas spaceru. - „ <i>Zielony parapet</i> ” – codzienna obserwacja roślin rosnących w doniczkach (np. owies.)
3. Wykorzystywanie zmysłów w poznawaniu świata – proponuje dzieciom działania rozwijające percepcję wzrokową, słuchową, dotykową, smakową i węchową;	-„ <i>Zgadnij, co pachnie</i> ” – rozpoznawanie zapachów przypraw i owoców (pomarańcza, mięta) - „ <i>Co to za dźwięk?</i> ” – rozpoznawanie odgłosów z otoczenia (ptaki, dzwonek,

<ul style="list-style-type: none"> – nazywa wrażenia zmysłowe i zachęca dzieci do ich opisywania; – wspiera rozwój poznawczy poprzez doświadczenia sensoryczne. 	woda).
<p>4. Wprowadzanie doświadczeń i prostych eksperymentów dostosowanych do wieku dziecka</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizuje sytuacje badawcze oparte na działaniu i obserwacji skutków; – wspiera dziecko w formułowaniu prostych wniosków; – umożliwia wielokrotne powtarzanie czynności w celu utrwalenia doświadczenia. 	<p>– „<i>Co się rozpuszcza w wodzie?</i>” – dzieci sprawdzają, co się dzieje z cukrem, piaskiem, mąką po dodaniu do wody.</p> <p>– „<i>Leci czy spada?</i>” – obserwacja, jak różne przedmioty zachowują się podczas upuszczania z wysokości. (klocek, piórko, balon)</p> <p>– „<i>Powietrze w balonie</i>” – obserwacja, jak balon rośnie po nadmuchiowaniu.</p>
<p>5. Rozwijanie języka poprzez rozmowy o obserwacjach i doświadczeniach</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do nazywania zjawisk, przedmiotów, czynności i emocji; – modeluje poprawne wypowiedzi, rozszerza słownictwo dziecka; – zadaje pytania otwarte i stymuluje do opowiadania. 	<p>– „<i>Co widziałem na spacerze</i>” – dziecko opowiada o swoich spostrzeżeniach.</p> <p>– „<i>Namaluj, co widzisz</i>” – dziecko ilustruje obserwowany świat (np. chmurę, drzewo, kota).</p>
<p>6. Wspieranie ciekawości poznawczej i postawy badawczej</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do zadawania pytań, poszukiwania odpowiedzi i wyciągania prostych wniosków; – daje dziecku czas na eksplorację i samodzielne odkrycia; – okazuje autentyczne zainteresowanie dziecięcymi odkryciami. 	<p>– „<i>Mały odkrywca</i>” – obserwacja przez lupę drobnych elementów przyrody.</p> <p>– „<i>Co jest w środku?</i>” – oglądanie i porównywanie przekrojonych owoców lub warzyw.</p> <p>– „<i>Kolorowa woda</i>” – obserwacja mieszania barw.</p>
<p>7. Utrwalanie zdobytych doświadczeń poprzez różne formy ekspresji</p> <ul style="list-style-type: none"> – inspiruje dzieci do wyrażania spostrzeżeń poprzez sztukę, ruch, słowo; – wspiera przenoszenie doświadczeń poznawczych do zabaw symbolicznych; – docenia indywidualny sposób wyrażania emocji i wiedzy przez dziecko. 	<p>– „<i>Co widziały moje oczy</i>” – inscenizacje i zabawy tematyczne na podstawie obserwacji.</p> <p>– „<i>Album przyrody</i>” – tworzenie wspólnego plakatu lub kolażu ze zdjęć i rysunków.</p> <p>– „<i>Dźwięki świata</i>” – zabawy muzyczno-ruchowe inspirowane odgłosami natury.</p>

c) Aktywności rozwijające używanie określeń dla cech przedmiotów

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Wprowadzanie i nazywanie cech przedmiotów</p> <ul style="list-style-type: none"> – podczas zabawy i codziennych czynności opisuje cechy przedmiotów (kolor, kształt, wielkość, fakturę); 	<p>– „<i>Kolorowe klocki</i>” – dziecko rozpoznaje kolory i porównuje elementy.</p> <p>– „<i>Kształty i rozmiary</i>” – dopasowywanie figur wg wielkości i kształtu.</p> <p>– „<i>Dotknij i opisz</i>” – opis przedmiotów</p>

<ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do powtarzania i samodzielnego używania słów opisowych; – stosuje pytania naprowadzające: „Czy jest gładki czy szorstki?” 	<p>po dotknięciu (miękki, twardy, szorstki, gładki).</p>
<p>2. Organizowanie zabaw wymagających porównywania i klasyfikowania</p> <ul style="list-style-type: none"> – umożliwia dzieciom segregowanie przedmiotów według określonych cech; – modeluje wypowiedzi opisujące różnice i podobieństwa; – wspiera rozwój logicznego myślenia i języka. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Sortowanie skarbów</i>” – segregowanie przedmiotów według koloru, wielkości, kształtu. - „<i>Duży i mały</i>” – porównywanie przedmiotów i nazywanie ich cech. - „<i>Kolorowe kubeczki</i>” – dopasowywanie kubków o tym samym kolorze lub wzorze.
<p>3. Wprowadzanie elementów zabaw sensorycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje doświadczenia angażujące zmysły, opisując cechy przedmiotów; – pyta dzieci o spostrzeżenia i cechy sensoryczne; – umożliwia utrwalanie słownictwa opisowego poprzez doświadczenie zmysłowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Co czujesz w pudełku?</i>” – dzieci zgadują, co jest w pudełku, opisując fakturę. - „<i>Smak i zapach</i>” – nazywanie cech owoców i warzyw (słodki, kwaśny, miękki, twardy). - „<i>Malowanie różnymi narzędziami</i>” – porównywanie efektów użycia pędzla, gąbki, palców.
<p>4. Rozwijanie umiejętności formułowania krótkich wypowiedzi opisowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do opowiadania o przedmiotach i zabawkach; – wspiera używanie przymiotników i prostych zdań opisowych; – chwali samodzielne próby nazwania cech przedmiotów. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Co widzisz na obrazku?</i>” – opis elementów ilustracji. - „<i>Co słychać?</i>” – opisywanie dźwięków instrumentów (cichy, głośny, wysoki, niski).
<p>5. Wprowadzanie zabaw wymagających łączenia przedmiotów według cech</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje zabawy polegające na dopasowywaniu przedmiotów o podobnych cechach; – modeluje wypowiedzi opisujące podobieństwa; – zachęca dzieci do samodzielnego zauważania zależności między przedmiotami 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Dopasuj do siebie</i>” – łączenie klocków lub kart o tej samej barwie lub kształcie. - „<i>Malarz i kolory</i>” – łączenie farb lub elementów w tej samej tonacji. - „<i>Skarby z pudełka</i>” – dobieranie elementów o tej samej fakturze lub wielkości.
<p>6. Wzbogacanie słownictwa dziecka poprzez zabawy językowe i rymowanki</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje zabawy słowne związane z cechami przedmiotów; – powtarza nowe słowa w kontekście codziennych czynności i zabaw; – zachęca dzieci do stosowania określeń w wypowiedziach spontanicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Rymowanki o kolorach i kształtach</i>” – dziecko nazywa cechy przedmiotów w zabawach muzycznych. - „<i>Powiedz, co widzisz</i>” – opis obrazków, zabawek, przedmiotów codziennych. - „<i>Co w środku pudełka?</i>” – zgadywanie przedmiotów po cechach i ich opisywanie.
<p>7. Utrwalanie zdobytej wiedzy poprzez codzienne czynności i zabawy</p> <ul style="list-style-type: none"> – wprowadza nazywanie cech przedmiotów podczas ubierania, sprzątanania, posiłków; 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Sprzątamy zabawki</i>” – nazywanie cech przedmiotów podczas porządkowania. - „<i>Co jemy?</i>” – opisywanie cech jedzenia (twardy, miękki, słodki, kwaśny).

<ul style="list-style-type: none"> – zachęca do obserwacji i komentarzy w naturalnym kontekście; – pozwala dziecku doświadczać praktycznego zastosowania nowych słów. 	
---	--

d) Aktywności rozwijające używanie określeń przestrzennych

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Wprowadzanie określeń przestrzennych w kontekście zabawy i codziennych czynności</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje położenie przedmiotów i osób względem siebie; – używa prostych określeń: „nad”, „pod”, „obok”, „przed”, „za”, „między”; – zachęca dzieci do powtarzania i samodzielnego używania nowych słów. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Klocki nad i pod</i>” – układanie klocków na sobie i pod spodem. - „<i>Siadamy obok siebie</i>” – ustawianie dzieci w kręgu lub w rzędzie. - „<i>Schowaj zabawkę za pudełkiem</i>” – ćwiczenia w lokalizowaniu przedmiotów.
<p>2. Organizowanie zabaw ruchowych z elementami orientacji przestrzennej</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do przemieszczania się w przestrzeni zgodnie z poleceniami; – stosuje określenia kierunku i miejsca; – modeluje prawidłowe wypowiedzi opisujące położenie. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Przeskocz nad przeszkodą</i>” – dzieci pokonują tor przeszkód według poleceń. - „<i>Idź obok kolegi</i>” – zabawy w parach z określaniem pozycji. - „<i>Chodzimy wokół pszczołki</i>” – orientacja w przestrzeni wokół obiektu.
<p>3. Rozwijanie spostrzegawczości poprzez obserwację i opisywanie położenia przedmiotów</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do zauważania relacji przestrzennych między elementami otoczenia; – stosuje pytania naprowadzające: „Gdzie jest miska?”, „Co jest pod stołem?”; – wspiera rozwój umiejętności logicznego myślenia i języka. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Znajdź zabawkę</i>” – poszukiwanie ukrytych przedmiotów według wskazówek. - „<i>Co jest obok czego?</i>” – układanie przedmiotów obok siebie zgodnie z poleceniem. - „<i>Ułóż obrazek</i>” – dopasowywanie elementów puzzli w określone miejsca.
<p>4. Wprowadzanie elementów zabaw konstrukcyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje układanie przedmiotów według relacji przestrzennych; – modeluje słownictwo opisujące kolejność i położenie; – pozwala dzieciom samodzielnie eksperymentować z różnymi ustawieniami. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Budujemy wieżę</i>” – układanie klocków nad i pod innymi. - „<i>Tor dla samochodzików</i>” – tworzenie tras z przeszkodami, opisywanie pozycji samochodzików. - „<i>Stosy pudełek</i>” – dzieci układają pudełka w określonej kolejności i miejscu.
<p>5. Wprowadzanie zabaw i gier wymagających porównywania położenia</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do określania relacji przestrzennych w kontekście różnorodnych zadań; – pyta dzieci o różnice w położeniu i zmianę miejsca przedmiotów; 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Gdzie jest misio?</i>” – dziecko określa położenie maskotki względem innych przedmiotów. - „<i>Kto jest pierwszy, kto ostatni?</i>” – ustawianie dzieci w szeregu, określanie pozycji.

– wspiera rozwój spostrzegawczości i logicznego myślenia.	- „ <i>Obrazek w ramce</i> ” – rozmieszczanie elementów w przestrzeni obrazu.
6. Rozwijanie języka dziecka poprzez zabawy opisowe i narracyjne – proponuje zabawy wymagające opisywania położenia elementów w opowieści; – modeluje wypowiedzi, używając określeń przestrzennych; – zachęca dzieci do tworzenia własnych historii z elementami przestrzennymi.	- „ <i>Opowiedz, gdzie jest kotek</i> ” – dziecko opisuje położenie kotka na ilustracji. - „ <i>Układamy teatrzyk</i> ” – ustawianie lalek w różnych miejscach sceny.
7. Utrwalanie określeń przestrzennych w codziennych czynnościach i zabawach samodzielnych – nazywa położenie przedmiotów podczas ubierania, sprzątania, posiłków; – zachęca dzieci do używania określeń w naturalnym kontekście; – pozwala dziecku doświadczać praktycznego zastosowania nowych słów.	- „ <i>Położ skarpetki do pudełka</i> ” – określanie położenia przedmiotów. - „ <i>Schowaj zabawkę pod krzesłem</i> ” – ćwiczenie orientacji przestrzennej. - „ <i>Gdzie jest łyżeczka?</i> ” – używanie określeń „obok”, „w”, „na” podczas posiłku.

5) Aktywności rozwijające umiejętności porozumiewania się

a) Aktywności obejmujące rozmowy z dziećmi

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
1. Modelowanie komunikacji i zwracanie uwagi na wypowiedzi dziecka – aktywnie słucha dziecka, powtarza i rozwija jego wypowiedzi; – zadaje pytania zamknięte i otwarte – wprowadza proste słownictwo umożliwiające opisywanie uczuć i doświadczeń.	- „ <i>Co robisz teraz?</i> ” – dziecko opowiada o swoich działaniach. - „ <i>Co widzisz na obrazku</i> ” – dziecko podejmuje próbę opisu ilustracji.
2. Organizowanie zabaw wymagających wymiany zdań i komunikacji w grupie – zachęca dzieci do rozmowy z rówieśnikami; – modeluje poprawne formy grzecznościowe i proste dialogi; – wspiera rozwój umiejętności słuchania i reagowania.	- „ <i>Powiedz koledze, co zrobiłeś</i> ” – wymiana doświadczeń w parach. - „ <i>Teatrzyk lalek</i> ” – odgrywanie - „ <i>Pokaż i powiedz</i> ” – dziecko pokazuje zabawkę i naśladuje dźwięki
3. Wprowadzanie zabaw rozwijających słownictwo i strukturę zdań – wprowadza nowe słowa w kontekście zabawy; – zachęca dzieci do używania zdań opisowych i krótkich historyjek; – chwali próby samodzielnego konstruowania wypowiedzi.	- „ <i>Wierszyki</i> ”-krótkie wierszyki - „ <i>Śpiewamy i mówimy</i> ” – rymowanki i piosenki z komentarzem słownym

<p>4. Rozwijanie umiejętności zadawania pytań i wyrażania potrzeb – zachęca dziecko do zadawania pytań i proszenia o pomoc; – modeluje formy pytań i prośby w codziennych sytuacjach; – wspiera rozwój samodzielności w komunikacji.</p>	<p>- „Zapytaj kolegę o zabawkę” – nauka grzecznego zwracania się. - „Co chcesz zjeść?” – dziecko wyraża preferencje.</p>
<p>5. Wprowadzanie zabaw wymagających opisu emocji i uczuć – zachęca dziecko do nazywania emocji własnych i innych; – modeluje użycie określeń takich jak „radość”, „smutek”, „złość”; – wspiera rozwój empatii i świadomości społecznej.</p>	<p>- „Jak się czujesz?” – dziecko pokazuje swoje emocje. - „Minki emocji” – odgrywanie różnych emocji i ich nazywanie. - „Kostka emocji” – pokazywanie i nazywanie emocji dziecka</p>
<p>6. Rozwijanie umiejętności prowadzenia krótkich dialogów – organizuje zabawy w pary lub małe grupy; – modeluje prawidłowe reakcje i zwroty w dialogach; – chwali aktywne uczestnictwo dziecka w rozmowie.</p>	<p>- „Pytam i odpowiadam” – proste pytania i odpowiedzi w parach. - „Mały sklep” – odgrywanie ról kupującego i sprzedawcy.</p>
<p>7. Utrwalanie umiejętności rozmowy w codziennych czynnościach – zachęca do opowiadania o działaniach przy posiłkach, sprzątanii, zabawie; – wspiera użycie nowych słów i zwrotów w naturalnym kontekście; – umożliwia dziecku praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy językowej.</p>	<p>- „Co jesz?” – dziecko opisuje jedzenie. - „Jak sprzątam?” – opis czynności podczas porządkowania zabawek.</p>

b) Aktywności wspierające komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Modelowanie komunikacji i aktywnego słuchania – zwraca uwagę na wypowiedzi dziecka i je rozwija; – powtarza i uzupełnia wypowiedzi, wprowadzając poprawne zwroty; – zachęca do zwracania uwagi na rozmówcę i oczekiwanie na swoją kolej.</p>	<p>- „Powiedz, co robisz” – dziecko opisuje czynność, opiekun uzupełnia słownictwo. - „Co widzisz na obrazku?” – dziecko pokazuje, próbuje nazwać przedmioty na obrazku</p>
<p>2. Organizowanie zabaw w parach i małych grupach – zachęca dzieci do wspólnego działania i rozmowy;</p>	<p>- „Budujemy razem wieżę” – dzieci omawiają kolejność klocków. - „Teatrzyk w parach” – odgrywanie ról z krótkimi dialogami.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – modeluje proste formy współpracy i komunikacji; – wspiera rozwój umiejętności negocjacji i kompromisu. 	<p>– „<i>Podaj piłkę koleżance/kolegi</i>” – zachęcanie do komunikowania swoich potrzeb.</p>
<p>3. Rozwijanie umiejętności wyrażania potrzeb i emocji w relacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczy dzieci prośby, wyrażania uczuć i opinii w sposób zrozumiały dla innych; – modeluje formy grzecznościowe; – zachęca do mówienia o tym, czego dzieci potrzebują lub co czują. 	<p>- „<i>Poproś kolegę o zabawkę</i>” – ćwiczenie prośbienia i słuchania odpowiedzi. - „<i>Proszę, przepraszam, dziękuję</i>” – wierszyk powiązany ze zwrotami grzecznościowymi</p>
<p>4. Wprowadzanie zabaw wspierających współpracę i komunikację niewerbalną</p> <ul style="list-style-type: none"> – pokazuje dzieciom, jak używać gestów, mimiki i wskazywania; – wspiera porozumiewanie się w sytuacjach, gdy słowa są trudne; – rozwija świadomość społecznych sygnałów. 	<p>- „<i>Zgadnij, co pokazuję</i>” – zgadywanie poprzez gesty. - „<i>Mimiczne emocje</i>” – odgrywanie uczuć bez słów. - „<i>Echo</i>” - powtarzanie dźwięków, słów, gestów</p>
<p>5. Rozwijanie umiejętności prowadzenia krótkich dialogów i reakcji w sytuacjach społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do nawiązywania kontaktu z innymi dziećmi i personelem; – modeluje pytania i odpowiedzi w codziennych sytuacjach; – wspiera rozwój inicjatywy w kontaktach interpersonalnych. 	<p>- „<i>Powiedz hej koledze</i>” – ćwiczenie powitań. - „<i>Księgarnia</i>” – dzieci pytają i odpowiadają podczas zabawy w role. - „<i>Co jest w pudełku?</i>” – zadawanie pytań i odpowiadanie w grupie.</p>
<p>6. Wprowadzanie zabaw wymagających wspólnego planowania i podejmowania decyzji</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspiera rozwój umiejętności komunikacji w grupie; – modeluje wyrażanie opinii i słuchanie innych; – zachęca do ustalania zasad wspólnych działań. 	<p>- „<i>Malujemy razem obraz</i>” – ustalanie, kto i gdzie maluje. - „<i>Układamy puzzle w grupie</i>” – negocjowanie kolejności elementów.</p>
<p>7. Utrwalanie komunikacji w codziennych sytuacjach żłobkowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do rozmowy podczas posiłków, sprzątanania i zabawy; – modeluje użycie zwrotów grzecznościowych i opisowych; – umożliwia praktyczne zastosowanie umiejętności komunikacyjnych. 	<p>- „<i>Co jesz?</i>” – dziecko mówi, co znajduje się na talerzu. - „<i>Co robisz teraz?</i>” – opis czynności podczas zabawy.</p>

c) Aktywności wspierające aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
1. Czytanie z ekspresją i angażowanie dzieci w	- „ <i>Naśladowanie bohaterów</i> ” – dzieci

<p>opowieść</p> <ul style="list-style-type: none"> – używa modulacji głosu, mimiki i gestów; – włącza dzieci w opowiadanie poprzez pytania i komentarze; – pokazuje emocje bohaterów i prosi dzieci o ich odzwierciedlenie. 	<p>odgrywają gesty i miny postaci.</p> <p>– „<i>Powtórz słowo/zdanie</i>” – dzieci powtarzają nowe słowa lub frazy.</p>
<p>2. Wspieranie samodzielnego udziału w czytaniu obrazków i książeczek</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozwala dzieciom oglądać ilustracje i komentować je własnymi słowami; – zachęca do wskazywania przedmiotów i postaci; – rozwija umiejętność opisanie świata obrazkowego. 	<p>– „<i>Opowiedz, co widzisz</i>” – dziecko opisuje ilustracje.</p> <p>– „<i>Pokaż, gdzie jest kotek</i>” – wskazywanie postaci lub przedmiotów.</p> <p>– „<i>Czytanie sensoryczne</i>” – czytanie sensorycznych książeczek dźwiękowych, dotykowych, z otwieranymi okienkami</p>
<p>3. Angażowanie w proste dramy i zabawy ruchowe związane z treścią książki</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do odgrywania scen z książki; – łączy czytanie z ruchem, co wspiera koncentrację i pamięć; – rozwija ekspresję, kreatywność i współpracę. 	<p>– „<i>Teatryki kukielkowe</i>” - przedstawienie znanej bajki z pomocą pacynek</p> <p>– „<i>Ruch bohatera</i>” – naśladowanie czynności postaci.</p> <p>– „<i>Wspólne przedstawienie</i>” – odgrywanie ról w grupie.</p>
<p>4. Wprowadzanie rytuału wspólnego czytania i rozmowy o treści</p> <ul style="list-style-type: none"> – codzienne krótkie czytanie w grupie; – umożliwia dzieciom dzielenie się wrażeniami i opiniami; – wspiera rozwój językowy i emocjonalny poprzez rozmowę o książce. 	<p>- „<i>Codzienne czytanie</i>” - regularne czytanie krótkich książeczek</p> <p>- „<i>Kącik książeczki</i>” - swobodne oglądanie książeczek</p>
<p>5. Wspieranie interakcji między dziećmi podczas czytania</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do zadawania pytań rówieśnikom; – promuje współdzielenie książek i dyskusję; – rozwija umiejętność słuchania innych i reagowania na ich komentarze. 	<p>– „<i>Powiedz koledze, co zobaczyłeś</i>” – wymiana spostrzeżeń.</p> <p>– „<i>Pokaż przyjacielowi obrazek</i>” – wskazywanie i opowiadanie.</p> <p>– „<i>Co myślisz o bohaterze?</i>” – rozmowa na temat zachowania bohatera</p>
<p>6. Utrwalanie słownictwa i nawyku czytania poprzez zabawy językowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – powtarza nowe słowa z książki w codziennych sytuacjach; – wprowadza krótkie rymowanki i powtarzanki; – wspiera pamięć słowną i przyjemność z czytania. 	<p>– „<i>Rymowanki z książki</i>” – powtarzanie prostych wierszyków.</p> <p>– „<i>Zgadnij, jakie słowo?</i>” – zabawy słowne z książki.</p> <p>– „<i>Rymowanki na paluszki</i>” - zabawy paluszkowe z wierszykami</p>

6) Aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów

a) Aktywności rozwijające percepcję zmysłową

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Organizowanie zabaw rozwijających percepcję dotykową</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do badania różnorodnych faktur i materiałów; – umożliwia swobodną eksplorację przedmiotów rękami; – wspiera integrację sensoryczną i sprawność manualną. 	<p>-, „<i>Co jest w woreczku?</i>” – dzieci zgadują przedmioty po dotyku.</p> <p>-, „<i>Przesypywanie ryżu, grochu</i>” – ćwiczenie zręczności palców.</p> <p>-, „<i>Ugniatanie ciastoliny</i>” – rozwijanie siły dłoni i precyzji.</p> <p>-, „<i>Ścieżka sensoryczna</i>” - chodzenie po różnych fakturach, chodniczkach i półkulach sensorycznych</p>
<p>2. Wprowadzanie zabaw wspierających percepcję wzrokową i koncentrację</p> <ul style="list-style-type: none"> – używa kolorów, kształtów i kontrastów; – zachęca do obserwacji szczegółów; – rozwija spostrzegawczość i koordynację oko-ręka 	<p>-, „<i>Znajdź kolor</i>” – dzieci wskazują przedmioty o określonym kolorze.</p> <p>-, „<i>Układanie kształtów według wzoru</i>” – ćwiczenie dopasowywania i koncentracji.</p> <p>-, „<i>Co zniknęło?</i>” – gry pamięciowe i obserwacyjne.</p>
<p>3. Proponowanie zabaw rozwijających percepcję słuchową</p> <ul style="list-style-type: none"> – wprowadza różne dźwięki i instrumenty; – zachęca do rozpoznawania i naśladowania dźwięków; – wspiera rozwój uwagi słuchowej i pamięci. 	<p>-, „<i>Zgadnij, co to za dźwięk?</i>” – rozpoznawanie źródła dźwięku.</p> <p>-, „<i>Rytmy i melodie</i>” – naśladowanie rytmu bębna lub grzechotki.</p> <p>-, „<i>Naśladujemy zwierzątka</i>” – odgłosy zwierząt, zabawa słuchowa.</p>
<p>4. Wprowadzanie zabaw rozwijających percepcję węchową i smakową</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje różne aromaty i produkty spożywcze; – zachęca do nazywania zapachów i smaków; – wspiera rozwój zmysłu węchu, smaku i wyobraźni sensorycznej. 	<p>-, „<i>Zgadnij zapach</i>” – wąchanie cytryny, ziół, kawy.</p> <p>-, „<i>Smakowe zagadki</i>” – próbowanie różnych smaków i nazywanie ich.</p> <p>-, „<i>Tworzymy sałatki owocowe</i>” – zabawa smakowa i manualna.</p>
<p>5. Organizowanie aktywności ruchowych wspierających percepcję ciała i równowagę</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do ćwiczeń w różnej przestrzeni i pozycji; – wspiera świadomość własnego ciała i koordynację ruchową; – łączy rozwój fizyczny z sensoryką. 	<p>-, „<i>Tor przeszkód sensoryczny</i>” – chodzenie po matach, przeskakiwanie przeszkód, balansowanie.</p> <p>-, „<i>Chodzenie po różnych powierzchniach</i>” – mata, piasek, dywaniki.</p> <p>-, „<i>Przerzucanie woreczków, pileczek</i>” – rozwijanie koordynacji i precyzji ruchów.</p>
<p>6. Wspieranie samodzielności w zabawach sensorycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozwala dzieciom wybierać materiały i samodzielnie eksperymentować; – wspiera rozwój kreatywności i ciekawości; – zachęca do wyrażania swoich wrażeń sensorycznych słowami lub gestami. 	<p>-, „<i>Dotykowa skrzynia skarbów</i>” – dzieci wybierają przedmioty i opisują je.</p> <p>-, „<i>Malowanie palcami</i>” – rozwijanie dotyku i ekspresji twórczej.</p> <p>-, „<i>Eksperymenty z wodą i piaskiem</i>” – zabawy sensoryczne w grupie lub indywidualnie</p>
<p>7. Łączenie zabaw sensorycznych z nauką pojęć i słownictwa</p>	<p>-, „<i>Miękki, twardy, gładki, chropowaty</i>” – nazywanie faktur.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – wprowadza określenia dla faktur, kolorów, smaków, zapachów; – rozwija język i umiejętność opisywania wrażeń; – wspiera integrację sensoryczną z rozwojem poznawczym. 	<p>-, „<i>Słodkie, kwaśne, gorzkie</i>” – opis smaków.</p>
--	--

b) Aktywności rozwijające małą motorykę

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Organizowanie codziennych ćwiczeń rozwijających małą motorykę</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje zabawy wymagające precyzyjnych ruchów dłoni i palców; – demonstruje prawidłowy sposób chwytu i manipulacji przedmiotami; – zachęca do samodzielnego wykonywania czynności. 	<p>-, „<i>Rysowanie po śladzie</i>” – rozwijanie koordynacji ręka-oko.</p> <p>-, „<i>Układanie puzzli</i>” – precyzyjne dopasowywanie elementów.</p>
<p>2. Proponowanie zabaw manipulacyjnych z różnorodnymi materiałami</p> <ul style="list-style-type: none"> – używa klocków, koralików, plasteliny i drobnych elementów; – zachęca do ugniatania, przesypywania, nawlekania; – rozwija sprawność manualną i koncentrację. 	<p>-, „<i>Budujemy wieże z klocków</i>” – rozwijanie precyzji układania.</p> <p>-, „<i>Nawlekamy koraliki</i>” – ćwiczenie zręczności palców.</p> <p>-, „<i>Modelowanie z plasteliny</i>” – rozwijanie siły i precyzji dłoni.</p>
<p>3. Organizowanie zabaw wymagających współpracy ręka-ręka i oko-ręka</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do wspólnego manipulowania przedmiotami; – modeluje sekwencje czynności; – wspiera rozwój koordynacji i logicznego działania. 	<p>-, „<i>Przekazujemy piłkę</i>” – wspólne toczenie i rzucanie.</p> <p>-, „<i>Sorter kształtów</i>” - wkładanie klocków do otworów o pasujących kształtach</p>
<p>4. Wprowadzanie zabaw usprawniających chwyt i manipulację drobnymi przedmiotami</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do chwytania, przenoszenia, układania; – rozwija siłę dłoni i sprawność palców; – proponuje różnorodne narzędzia i przedmioty. 	<p>-, „<i>Przenoszenie fasoli łyżeczką</i>” – precyzyjne ruchy ręki.</p> <p>-, „<i>Sortowanie klocków według koloru/kształtu</i>” – koordynacja i koncentracja.</p> <p>-, „<i>Nakładanie pierścieni na patyczki</i>” – ćwiczenie chwytu i orientacji przestrzennej.</p>
<p>5. Utrwalanie samodzielności w czynnościach codziennych wymagających motoryki małej</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca dzieci do samodzielnego ubierania się, jedzenia, sprzątanania; – modeluje poprawny chwyt, ruch i sekwencje działań; – wspiera poczucie kompetencji i pewności 	<p>-, „<i>Ubieramy lalę lub siebie</i>” – ćwiczenie guziczków, zamków, sznurowadeł.</p> <p>-, „<i>Samodzielne jedzenie łyżką</i>” – rozwijanie chwytu i koordynacji.</p> <p>-, „<i>Sprzątamy zabawki</i>” – przenoszenie i układanie elementów.</p>

siebie.	
6. Wprowadzanie zabaw sensorycznych wspierających motorykę małą – wykorzystuje różne faktury, kształty i materiały; – zachęca do manipulacji i badania przedmiotów; – wspiera rozwój czucia dotykowego i precyzji ruchów.	- „Zabawa w piasku kinetycznym” – ugniatanie, formowanie, przesypanie. - „Chwywanie małych przedmiotów pęsetą” – rozwijanie zręczności palców. - „Przesypywanie ryżu lub grochu” – ćwiczenie chwytu i kontroli ruchów.

c) Ćwiczenia koordynacji wzrokowo – ruchowej i równowagi

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
1. Rozwijanie koordynacji wzrokowo–ruchowej - zachęca dzieci do sięgania po zabawki i manipulowania nimi - pokazuje sposoby używania przedmiotów - Wspólne nazywanie czynności	- „Rzucanie do celu” – wrzucanie piłeczek do kosza, pudełka - „Łowienie rybek” – chwywanie magnetycznych rybek wędką - „Przekładanie klocków, nakładanie kólek na patyczek”
2. Ćwiczenia równowagi ciała - zapewnienia bezpieczną przestrzeń do ruchu - asekuje przy pokonywaniu przeszkód - wspieranie dziecko w próbach samodzielnego chodzenia	- „Chodzenie po ścieżce” – ścieżka sensoryczna z różnych faktur - „Tor przeszkód” – poduszki, tunele, krzesła - „Utrzymaj równowagę” – stanie na jednej nodze, chodzenie po linii
3. Koordynacja całego ciała (oko–ręka–noga) - organizowanie zabaw ruchowych z wykorzystaniem muzyki - zachęcanie do naśladowania ruchów opiekuna	- „Balonik fruwa” – odbijanie balonika - „Złap piłkę” – turlanie i rzucanie piłki w parach - „Tańczące rączki” – taniec z prostymi gestami
4. Rozwijanie samodzielności i koordynacji w czynnościach codziennych - Zachęcanie do samodzielnego jedzenia łyżką i picia z kubka - Wspieranie dziecka przy myciu rąk, ubieraniu i rozbieraniu się - Pokazywanie ruchów i nazywanie czynności („teraz myjemy dłonie”, „podnieś rączkę”)	- „Jem sam” - samodzielne nabieranie pokarmu łyżką - „Ubieram się sam” - zakładanie i zdejmowanie czapki, bucików, kurtki - „Mydło lubi zabawę” - mycie rąk przy piosence - „Kto szybciej trafi rękawem w rękę?” – zabawa przy ubieraniu

d) Aktywności wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
1. Czucie głębokie	- „Turlanie się” – dziecko, leżąc na

<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie dzieciom możliwości doświadczania różnego nacisku („przytulanie”, „wciskanie się”) - ułatwianie ruchu w przestrzeni, gdzie dziecko może przesuwać ciało, podnosić, pchać, ciągnąć - obserwowanie i wspieranie dzieci, które potrzebują więcej bodźców proprioceptywnych 	<p>macie, turla się w różnych kierunkach</p> <ul style="list-style-type: none"> - „<i>Pchanie wózka</i>” – dziecko pcha/lekko przesuwają wózek z zabawkami - „<i>Uciekaj myszko do dziury</i>” - zabawy z użyciem tunelu - „<i>Do przodu, do tyłu, w górę i w dół</i>” – huśtanie się na gnieździe oraz konikach
<p>2. Schemat własnego ciała – świadomość części ciała, orientacja w przestrzeni</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie części ciała w trakcie czynności i zabaw („rączka”, „stopa”, „brzuszek”) - modelowanie siebie jako punktu odniesienia („patrz jak ja robię”) i zachęcanie dziecka do naśladowania - budowanie poczucia sprawczości – dziecko wykonuje ruch świadomie, opiekun komentuje i chwali 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Głowa, ramiona, kolana</i>” – dziecko wskazuje części ciała w piosence - „<i>Lustro</i>” – dziecko naśladuje ruchy opiekuna, który pokazuje gesty różnych części ciała - „<i>Pieczemy ciasto</i>” – masażyk pleców
<p>3. Integracja propriocepcji z codziennymi czynnościami</p> <ul style="list-style-type: none"> - włączenie działań wymagających czucia głębokiego podczas rutynowych czynności (np. ubieranie, sprzątanie) - wskazywanie dzieciom, jak ich ciało działa przy tych czynnościach („podnieś rączkę, zginaj nóżkę”) - budowanie nawyku świadomego ruchu, nie tylko „idzie i robi” 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Silne rączki</i>” – dzieci przesuwają pudełka z zabawkami, pchają lekkie krzeselka do stołu. - „<i>Mocne dłonie</i>” – dziecko trzyma kubek oburącz, pije powoli, czując ciężar naczynia.

e) Aktywności rozwijające dużą motorykę

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Organizowanie codziennych zabaw ruchowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje krótkie ćwiczenia wspierające równowagę, siłę i koordynację; – demonstruje prawidłowe wykonywanie ruchów; – zachęca dzieci do samodzielnego udziału w ćwiczeniach. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Tor przeszkód</i>” – czołganie się, przechodzenie przez tunele, skakanie. - „<i>Gimnastyka poranna</i>” – podskoki, rozciąganie, skręty ciała. - „<i>Chodzenie po linii</i>” – balansowanie i utrzymywanie równowagi.
<p>2. Wprowadzanie zabaw biegowych i skocznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachęca do ruchu na różne sposoby; – wspiera rozwój koordynacji i wytrzymałości; – dba o bezpieczeństwo podczas biegania i skakania. 	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Wyścigi na czworakach</i>” – rozwijanie siły i koordynacji. - „<i>Skoki przez przeszkody</i>” – ćwiczenie równowagi i gibkości. - „<i>Podążaj za opiekunem</i>” – różne ruchy: bieganie, przeskakiwanie, czołganie.
<p>3. Proponowanie zabaw wymagających zmiany kierunku i tempa ruchu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - „<i>Zmieniamy kierunek na sygnał</i>” – bieganie i zatrzymywanie się.

<ul style="list-style-type: none"> - uczy dzieci szybkiej reakcji; - wspiera rozwój zwinności i świadomości ciała; - zachęca do aktywnego uczestnictwa w zabawie grupowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - „Zabawa w kotka i myszkę” – zmiana tempa ruchu. - „Przechodzimy po liniach i matach” – ćwiczenie kierunku i równowag
<p>4. Organizowanie zabaw z piłką i przyborami</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadza proste gry z piłką, woreczkami, krążkami; - wspiera koordynację ręka-oko, celność i siłę rzutów; - zachęca do współpracy i zabawy w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> - „Turlamy piłkę do siebie” – współpraca i koordynacja. - „Celujemy woreczkami do kosza” – ćwiczenia precyzji i celności.
<p>5. Wprowadzanie zabaw równoważnych i balansujących</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizuje zabawy na równoważniach, klockach, linach; - rozwija świadomość ciała i stabilność; - zachęca do eksperymentowania z różnymi pozycjami. 	<ul style="list-style-type: none"> - „Chodzimy po schodach” – schodzenie i wchodzenie po schodach. - „Przechodzimy po różnych powierzchniach” – różne podłoża, tekstury.
<p>6. Zabawy na świeżym powietrzu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje przestrzeń zewnętrzną do aktywności ruchowej; - wspiera rozwój motoryki dużej, wytrzymałości i odporności fizycznej; - promuje kontakt z naturą i eksplorację otoczenia; - zachęca do aktywności na sprzętach rekreacyjnych dostępnych na placu zabaw (huśtawka, zjeżdżalnia, gniazdo itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> - „Biegamy po placu zabaw” – rozwój wytrzymałości i koordynacji. - „Zbieramy liście, szukamy kamieni” – ćwiczenia ruchowe i sensoryczne. - „Spacer z przeszkodami” – wspinanie się, balansowanie, chodzenie po nierównym terenie. - „Zabawy z piłkami” – kopanie, rzucanie, toczenie, podawanie piłek - „Rzut do celu” – no. woreczkami do obręczy - „Spacer odkrywców” - codzienne spacer w różnych warunkach pogodowych
<p>7. Wspieranie samodzielności i inicjatywy ruchowej dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozwala dzieciom wybierać zabawy i rytmy ruchu; - zachęca do eksperymentowania z różnymi sposobami poruszania się; - wspiera rozwój pewności siebie i umiejętności planowania ruchów. 	<ul style="list-style-type: none"> - „Wymyślamy własny tor przeszkód” – dzieci tworzą i pokonują tor. - „Ruchowa improwizacja” – dzieci wymyślają własne ćwiczenia. - „Skaczemy jak zwierzątko” – zabawa ruchowa wspierająca kreatywność.

7. Działania zachęcające dzieci do wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach, przez umożliwienie dzieciom wykorzystywania różnych materiałów oraz poznawania różnych wytworów kultury

Działania opiekuna	Proponowane zabawy/ aktywności
<p>1. Ekspresja plastyczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizuje kącik działań plastycznych z 	<ul style="list-style-type: none"> - „Malowanie palcami” – dzieci poznają kolory i faktury

<p>dostępem do różnych materiałów (papier, bibuła, tkaniny, pudełka, farby, kredki, naturalne materiały)</p> <p>- zachęca do swobodnego tworzenia bez narzucania wzoru</p>	<p>- „<i>Kolaż z natury</i>” – przyklejanie liści, patyczków, kwiatków.</p> <p>- „<i>Zabawa w artystę</i>” – malowanie na dużych arkuszach papieru wspólnie.</p>
<p>2. Ekspresja muzyczna</p> <p>- wprowadza różne gatunki muzyki (klasyczna, współczesna).</p> <p>- udostępnia instrumenty (grzechotki, bębenki, dzwonki).</p> <p>- zachęca do spontanicznego śpiewu i rytmicznego ruchu.</p>	<p>- „<i>Orkiestra żłobkowa</i>” – dzieci grają na prostych instrumentach.</p> <p>- „<i>Taniec z chustką</i>” – poruszanie się do muzyki.</p> <p>- „<i>Echo dźwięków</i>” – powtarzanie prostych rytmów i melodii.</p>
<p>3. Ekspresja ruchowa i teatralna</p> <p>- przygotowuje przestrzeń do swobodnego ruchu</p> <p>- zachęca do odgrywania prostych ról i mimicznych zabaw</p> <p>- stosuje rekwizyty (maski, kapelusze, szale)</p>	<p>- „<i>Teatryk lalek</i>” – krótkie inscenizacje znanych bajek.</p> <p>- „<i>Naśladujemy zwierzątka</i>” – ruch i gest jako forma ekspresji.</p> <p>- „<i>Zabawy z lustrami</i>” – dzieci obserwują mimikę i gesty.</p>
<p>3. Poznawanie wytworów kultury</p> <p>- pokazuje reprodukcje obrazów, rzeźb, zdjęć, książek dla najmłodszych.</p> <p>- organizuje mini-wystawy w sali (np. prace dzieci, rodzinne zdjęcia, książki).</p> <p>- włącza rodziców w prezentowanie elementów kultury rodzinnej (piosenki, zwyczaje).</p>	<p>- „<i>Galeria maluchów</i>” – wystawa prac dzieci w sali.</p> <p>- „<i>Mały teatr</i>” – oglądanie krótkich przedstawień</p> <p>- „<i>Poznajemy stroje i tańce</i>” – zabawy z elementami kultury regionalnej.</p>
<p>4. Wykorzystywanie różnorodnych materiałów</p> <p>- zapewnia dostęp do materiałów naturalnych i przetworzonych (makaron, ryż, piasek, folia, tkaniny).</p> <p>- dba o bezpieczeństwo i czystość przestrzeni zabawy.</p> <p>- zachęca do eksperymentowania i sensorycznego odkrywania świata.</p>	<p>- „<i>Sensoryczne pudełka</i>” – dzieci dotykają i rozpoznają różne faktury.</p> <p>- „<i>Kucharze</i>” – zabawy w kuchnię z makaronem i ryżem.</p> <p>- „<i>Kolorowa masa</i>” – zabawy z ciastoliną, masą solną.</p>

6. Plan aktywności w Żłobku Miejskim nr 5 w Białymstoku oparty jest na założeniu, że dziecko uczy się poprzez:

- a) **Zabawę** - która jest naturalną, spontaniczną formą aktywności każdego małego dziecka. To w niej dziecko poznaje świat, siebie i innych, a także nabywa pierwsze doświadczenia społeczne, emocjonalne i poznawcze. Dzieci uczą się przez zabawę, nie traktują jej jako narzędzia do nauki, ale jako sposób spędzania czasu, życia i postrzegania świata.
- b) **Relację** – interakcje między personelem a dziećmi, a także między dziećmi stanowią podstawę rozwoju myślenia, języka i rozwijania umiejętności zabawy. Podczas zabawy w grupie dzieci uczą się regulować swoje emocje i pragnienia, a także brania

pod uwagę punkt widzenia innych. Dzieci mają możliwość obserwacji siebie nawzajem, uczą się od siebie.

- c) **Doświadczenie** – najskuteczniejsza nauka małego dziecka odbywa się wtedy, gdy może ono samo działać, próbować, dotykać, eksperymentować i przeżywać; uczyć się przez zmysły i emocje, a nie przez słuchanie poleceń czy patrzenie, jak dorośli coś

7. Rola opiekuna w proponowanych aktywnościach:

- a) zapewnia bezpieczne, inspirujące otoczenie,
- b) daje dziecku przestrzeń i czas,
- c) włącza się tylko wówczas, kiedy dziecko tego potrzebuje,
- d) wspiera emocjonalnie,
- e) rozmawia, nazywa działania i emocje dziecka,
- f) inspiruje, ale nie przerywa samodzielnej zabawy,
- g) obserwuje i towarzyszy dziecku, wspierając naturalny proces uczenia się

8. Wskazówki metodyczne dla personelu

1) Wspieranie u dzieci poczucia przynależności do grupy poprzez :

a) Organizację otoczenia:

- organizowanie przestrzeni w sposób umożliwiający jej przekształcenie, zgodnie z zainteresowaniami dzieci,
 - ustawienie stolików z krzesłkami tak, aby dzieci mogły na siebie patrzeć,
 - wydzielenie stref tematycznych sprzyjających obserwowaniu siebie nawzajem
- Przykłady:

- ✓ **Kąciki wypoczynkowo – czytelnicze** – wygodne miejsce, wyposażone w sofę, poduszki, gdzie można odpocząć lub poczytać książeczeki,
- ✓ **Strefa konstrukcyjno – manipulacyjna** – w której dzieci mają dostęp do różnych, atrakcyjnych klocków, układanek, zabawek manipulacyjnych, sensorycznych,
- ✓ **Strefa działań twórczych** – zaopatrzona w przybory plastyczne, kredki, farby, kolorowe kartki, materiały naturalne (liście, szyszki),
- ✓ **Strefa zabaw symbolicznych** – uwzględnia kącik kuchenny, małego majsterkowicza, kosmetyczny itp., dzieci mają możliwość wcielania się w różne role – kucharza, mechanika, kosmetyczki,
- ✓ **Strefa małego odkrywcy** – miejsce eksperymentów, działania w nim zawarte to między innymi: mieszanie kolorów, obserwacja topniejącego lodu, zabawy z mąką, kaszą, pianą,
- ✓ **Strefa zabaw muzyczno – ruchowych** - to przestrzeń, w której dzieci mogą swobodnie wyrażać siebie poprzez ruch, taniec i muzykę. Jej celem jest rozwijanie koordynacji, rytmu, słuchu muzycznego oraz ekspresji emocji. W takiej strefie dzieci bawią się przy muzyce, uczą się reagować na dźwięki, poznają instrumenty i rytmy.

b) Wspólne przeżywanie świąt, uroczystości i tradycji oraz codziennych rytuałów:

- codzienny poranny rytuał powitania/pożegnania – wspólne powitanie piosenką, gestem czy wybranym symbolem,
- wspólne świętowanie uroczystości – takich jak urodziny, dzień misia, ubieranie choinki,
- realizacja harmonogramu dnia - z powtarzającymi się zabawami integrującymi dzieci
- tworzenie wspólnych prac plastycznych – np. plakat grupy, kodeks malucha, drzewko przyjaźni z odbiciami dłoni,
- aranżowanie wspólnych zabaw w kilkusobowym gronie – np. wspólne budowanie, odgrywanie ról.

2) Poznawanie i doświadczanie otaczającego świata

- a) zapewnienie dzieciom możliwości działania indywidualnego oraz w grupie rówieśniczej,
- b) udostępnianie prostych narzędzi badawczych dostosowanych do wieku (lupy, miski, łopatki),
- c) zapewnienie materiałów przyrodniczych, sensorycznych do eksploracji (piasek, woda, liście),
- d) organizowanie spacerów obserwacyjnych w najbliższym otoczeniu,
- e) wskazywanie i nazywanie zjawisk przyrodniczych, pogodowych, pór roku,
- f) tworzenie okazji do poznawania różnych faktur, zapachów, dźwięków i smaków,
- g) zachęcanie do eksperymentowania z prostymi materiałami (przelewanie, przesypanie, mieszanie),

3) Rozwijanie gotowości i umiejętności porozumiewania się:

- a) Mówienie do dzieci
 - stosowanie języka dostosowanego do dzieci,
 - używanie prawidłowej gramatyki i wymowy,
 - nazywanie przedmiotów, czynności z otoczenia dziecka,
 - utrzymywanie kontaktu wzrokowego na poziomie dziecka.
- b) Aktywne słuchanie dzieci
 - utrzymywanie kontaktu wzrokowego na poziomie dziecka,
 - dawanie dziecku czas na wypowiedź,
 - potwierdzanie zrozumienia komunikatu dziecka,
 - okazywać zainteresowanie poprzez mimikę i język ciała.
- c) Wzbogacanie słownictwa dzieci
 - reagowanie na gesty i pierwsze słowa dziecka,
 - wykorzystywanie codziennych sytuacji do wprowadzania nowych słów,
 - mówienie prostych rymowanek, wierszyków,
 - nazywanie części ciała podczas czynności pielęgnacyjnych.

4) Wspieranie rozwoju fizycznego dzieci

- a) Rozwijanie małej motoryki
 - zapewnienie dzieciom zabawek manipulacyjnych (klocków, układanek, przeplotni),
 - organizowanie zabaw ćwiczących dłonie i palce z użyciem różnych mas plastycznych (ciastolina, plastelina, masa solna),
 - zachęcanie do uczestniczenia w zabawach związanych z nawlekaniem elementów na sznurki,
 - stwarzanie okazji do używania łyżki, kubka, prostych narzędzi rysunkowych,
 - oferowanie zabawy z guzikami, zapięciami, materiałami o różnych fakturach.

- b) Rozwijanie percepcji zmysłowej
 - tworzenie kącików sensorycznych z różnymi strukturami,
 - organizowanie zabaw z latarka, podświetlanie obrazków,
 - zapewnianie przedmiotów o zróżnicowanych właściwościach (miękkie/twarde, ciężkie/lekkie),
 - organizowanie zabaw dotyczących rozpoznawania dźwięków, śpiewanie piosenek,
 - proponowanie nowych smaków :słodkie, słone, kwaśne, rozpoznawanie ich.

- c) Rozwijanie dużej motoryki
 - organizowanie przestrzeni do bezpiecznego pełzania, raczkowania, chodzenia,
 - tworzenie torów przeszkód dostosowane do umiejętności dzieci,
 - zachęcanie do wchodzenia, schodzenia, wspinania się pod nadzorem,
 - wprowadzanie zabaw z piłką (toczenie, podawanie, kopanie),
 - organizowanie zabaw naśladowczych z elementami ruchu -naśladowanie zwierząt,
 - prowadzenie prostych zabaw rytmicznych i tanecznych,
 - zabawy ruchowe na świeżym powietrzu.

5) Rozwijanie działań twórczych oraz dostępu do wytworów kultury:

- a) Udostępnianie różnorodnych, bezpiecznych materiałów plastycznych (kredki, farby do malowania palcami, plastelina),
- b) tworzenie miejsc do swobodnej ekspresji plastycznej, muzycznej i ruchowej,
- c) zapewnienie czasu na nieskrępowaną twórczość bez narzucania wzorców,
- d) zachęcanie dzieci do wyrażania siebie poprzez różne formy (ruch, dźwięk, obraz),
- e) proponowanie technik plastyczne dostosowane do wieku i możliwości dzieci,
- f) unikanie oceniania i porównywania wytworów dziecięcych,
- g) docenianie procesu twórczego, a nie tylko efektu końcowego,
- h) wspieranie spontanicznych prób muzycznych i ruchowych,
- i) udostępnianie różnorodnych materiałów do tworzenia (naturalne, recyklingowe),
- j) organizowanie kontaktu z prostymi formami teatralnymi (pacynki, teatrzyk),
- k) czytanie i opowiadanie bajek, wierszyków, wykorzystanie ilustracji,
- m) prezentowanie dzieciom prostych instrumentów muzycznych i zachęcanie do ich używania,
- l) organizowanie mini-wystaw dziecięcych prac.

II Wizytówka placówki

1) Nazwa Instytucji:

Nazwa: Żłobek Miejski nr 5 w Białymstoku

Organ prowadzący: Miasto Białystok

Nr wpisu do rejestru: 2657/Z

2) Lokalizacja:

Adres: ul. Grottgera 10/1, 15-225 Białystok

Bliskość terenów zielonych: Park Konstytucji 3 Maja, Park Planty

Dostęp do środków transportu: Białostocka Komunikacja Miejska linie nr 4, 7, 19, 28, 30, 109,112.

Placówka mieści się z dala od ruchliwych ulic w pobliżu znajduje się ogród zoologiczny „Akcent ZOO” i rozległy Park Planty, takie położenie sprzyja organizacji spacerów, dzięki temu dzieci mają możliwość obserwacji zwierząt i zachodzących zmian w przyrodzie w ciągu roku.

1) Struktura i zasoby:

Liczba miejsc: 121

Grupy wiekowe:

- a) Grupa I – wiek od 20 tygodnia do 1,2 r.ż.
- b) Grupa II – wiek od 1,3 r.ż. do 1,8 r.ż.
- c) Grupa III – wiek od 1,9 r.ż. do 2,5 lat
- d) Grupa IV – powyżej 2,5 lat

2) Przestrzenie zewnętrzne

Żłobek dysponuje nowoczesnym, przestronnym, ogrodzonym **placem zabaw**, otoczonym wysokim żywopłotem. To miejsce, stanowi idealną przestrzeń do codziennej aktywności fizycznej dzieci, relaksu i zabawy na świeżym powietrzu. Plac zabaw jest wyposażony w bezpieczne urządzenia i konstrukcje, które posiadają niezbędne certyfikaty i atesty, spełniające normy bezpieczeństwa. Znajdują się w nim m.in. huśtawki, zjeżdżalnie, domki, bujaki dostosowane do wieku oraz możliwości najmłodszych dzieci.

Żłobek posiada własny **ogródek**, który jest doskonałym narzędziem edukacyjnym. To tu dzieci mają okazję obserwować przyrodę, pielęgnować rośliny, sadzić warzywa i zioła.

3) Kierownictwo i kontakt:

Dyrektor/ Osoba kontaktowa: mgr Marta Waluk

tel: 85 732 01 84 wew. 20

kom: 512 570 160

zlobek5@um.bialystok.pl

godziny otwarcia: 6:00 – 17:00

4) Charakter i metody pracy:

W każdej grupie wiekowej opiekunowie opracowują roczny, miesięczny plan pracy opiekuńczo – wychowawczo – edukacyjnej, podzielony na tygodniowe bloki tematyczne. Wyjątek stanowi wrzesień, w którym wszystkie działania skupiają się na pomocy dzieciom w przystosowaniu się do nowego otoczenia. Plan pracy opracowywany jest w oparciu o pory roku, święta i uroczystości, dzięki czemu dziecko rozumie i poznaje otaczający je świat.

2025/2026	TEMATYKA ZAJĘĆ
Wrzesień	Miesiąc adaptacyjny – miesięczny plan pracy
Październik	1. Skarby jesieni.
	2. Jesienne zwierzątka.
	3. Na straganie...
	4. Idzie jesień przez park, przez las.
Listopad	1. Listopadowa piosenka.
	2. Jestem Polką i Polakiem...
	3. Deszczowa pogoda.
	4. Święto Misia.
Grudzień	1. Witaj Mikołaju- bawimy się z Mikołajem.
	2. Święteczne dzwoneczki-śpiewamy proste pioseneczki.
	3. Czekamy na święta-tradycje bożonarodzeniowe.
	4. Święta tuż, tuż.
	5. Sylwestrowe maski-piosenki i zabawy.
Styczeń	1. Tu lekarz, tam strażak w krainie zawodów.
	2. Śnieg bawimy się kolorem białym.
	3. Kocham babcię i dziadka- wspólne gotowanie.
	4. W karnawale u nas bale..
Luty	1. Mycie rąk- jesteśmy czystiutcy.
	2. Uśmiechnięte buzie w świecie emocji.
	3. Zimowy świat Bałwana- zabawy na śniegu.
	4. Ubieramy się – zimowa garderoba.
Marzec	1. Mali odkrywcy dotykam, oglądam, sprawdzam zabawy sensoryczne.
	2. Tydzień z witaminką.
	3. Wiosna na łące.
	4. Z nasionka do roślinki -wspólne sadzenie roślin.
Kwiecień	1. Wielkanocne tradycje-wesoły zajęczek.
	2. Kolorowy świat- bawimy się kolorami.
	3. Międzynarodowy Dzień książki dla dzieci- czytanie odgrywanie ról.
	4. Zasady bezpieczeństwa w domu i na drodze.
	5. Tydzień z witaminką - zdrowe brzuszki zdrowe maluszki.
Maj	1. Jedzie pociąg z daleka... - środki transportu.
	2. Idziemy do ZOO... poznajemy zwierzęta.
	3. Mali badacze- zabawa w ogrodzie.
	4. Mama i ja - razem szczęśliwi.
Czerwiec	1. Dzień Dziecka – piknik rodzinny.
	2. Lato, lato, lato czeka- słoneczne zabawy.
	3. Letnie zapachy i smaki- poznajemy owoce.
	4. Super tata w pierwszy dzień lata.
	5. Pakujemy walizki – wakacje.

W Żłobku Miejskim nr 5 dbamy o wszechstronny rozwój dzieci, staramy się dostarczać wielu bodźców niezbędnych do prawidłowego rozwoju wszystkich sfer i zmysłów. Osiągamy to pracując metodami aktywnymi, szczególnie wykorzystując metody pedagogiki zabawy. Proponuje ona działania dające członkom grupy możliwość rozwoju w atmosferze zaufania, wzajemnej akceptacji, bez względu na wiek i umiejętności, wyzwala aktywność twórczą i ciekawość, ułatwia kontakty z innymi, ze sobą i otaczającą rzeczywistością.

Podstawową zasadą pracy z małym dzieckiem oraz prowadzenia zajęć jest podejmowanie działań, dzięki którym dziecko będzie mogło rozwijać się według własnego rytmu i możliwości, w atmosferze życzliwości, wyrozumiałości i cierpliwości. Plan pracy opiekuńczo – wychowawczo – edukacyjny realizowany w placówce to strategia wielokierunkowego wsparcia aktywności dziecka, którego silną potrzebą jest ruch oraz zabawa.

Główne zasady zajęć prowadzących w Żłobku Miejskim nr 5 to:

- a) dobrowolność
- b) wielopoziomowość komunikacji
- c) unikanie rywalizacji
- d) różnorodność środków wyrazu

Plan pracy redagowany jest w oparciu o działania dotyczące następujących sfer rozwojowych dziecka:

- a) sprawność fizyczna
- b) zmysły
- c) kojarzenie i pamięć
- d) mowa
- e) umiejętności życia codziennego
- f) emocje i uczucia.

5) Specjalne programy

Program adaptacyjny Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku

Adaptacja rozumiana jako dostosowanie się dziecka do nowego otoczenia, niesie za sobą dużo niepokoju zarówno dla maluszków jak i jego opiekunów. Na bazie wieloletniego doświadczenia został opracowany **program adaptacyjny**, który ma na celu pomoc dziecku w łagodnym wejściu w nową rzeczywistość, a rodzicom dać poczucie spokoju i zaufania. Adaptacja odbywa się stopniowo – w pierwszych dniach dzieci zapoznają się z placówką, przebywając w żłobku razem z opiekunem. Z czasem, kiedy czują się już pewniej, zostają na krótko same, a ich pobyt jest stopniowo wydłużany (przy ścisłej współpracy z rodzicami). Naszym celem jest stworzenie warunków, w których dziecko w swoim tempie, stopniowo przyzwyczai się do nowego otoczenia, opiekunów i rówieśników. Wspieramy ten proces ciepłą atmosferą, spokojną komunikacją i dużą dawką empatii. W czasie adaptacji rodzice mogą liczyć na bieżące informacje zwrotne, rozmowy, dzielenie się obserwacjami i wspólne szukanie najlepszych rozwiązań. Placówka ma przygotowane materiały edukacyjne, które

zawierają wskazówki dla rodziców jak pomóc dziecku odnaleźć się w nowym otoczeniu oraz przykłady zachowania dorosłych, które nie wpływają korzystnie na proces adaptacji. Wiemy, że każde dziecko jest inne – dlatego nasz program nie ma sztywnego harmonogramu. Dostosowujemy go do indywidualnych potrzeb i emocji najmłodszych, szukając zawsze najlepszych rozwiązań.

6) Innowacje

Autorski program „**Smyki - zdrowe nawyki**” promujący zdrowe odżywianie wśród dzieci żłobkowych

Cele projektu:

- Kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.
- Rozwijanie świadomości wpływu jedzenia na zdrowie, samopoczucie i energię do zabawy.
- Zachęcanie dzieci do poznawania i utrwalania zasad zdrowego odżywiania.
- Kształtowanie pozytywnego stosunku do jedzenia warzyw i owoców.
- Wyrabianie postaw prozdrowotnych poprzez działania i zabawy związane z tematyką żywienia.
- Rozwijanie kreatywności oraz wyobraźni, inspirowanie do twórczej zabawy i rozmów
- Budowanie więzi emocjonalnej z opiekunem i rodzicem przez wspólne przygotowywanie prostych zdrowych przekąsek.
- Rozwijanie umiejętności sensorycznych poprzez poznawanie smaków, zapachów, kolorów i faktur produktów.
- Wzmacnianie pewności siebie i poczucia sprawstwa.
- Wspieranie rodziców w procesie budowania zdrowych nawyków w domu.

Założenia programu

W żłobku stworzono przyjazne i inspirujące środowisko sprzyjające kształtowaniu zdrowych nawyków żywieniowych. Dzieci poprzez zabawę, doświadczenia sensoryczne, wspólne działania kulinarne i obserwację dorosłych uczą się zasad prawidłowego odżywiania. Program zakłada współpracę z rodzicami, personelem kuchennym, a jego realizacja ma formę cyklicznych zajęć, zabaw tematycznych i warsztatów kulinarnych.

Działania podejmowane w projekcie to:

- ✓ **Warzywne odkrycia** – zajęcia sensoryczne, podczas których dzieci poznają różne warzywa i owoce za pomocą dotyku, smaku i zapachu.
- ✓ **Zdrowe danie** – cykliczne zajęcia kulinarne, w których dzieci uczestniczą w przygotowywaniu prostych i zdrowych posiłków (np. sałatek owocowych, koktajli, kanapki).
- ✓ **Tydzień z witaminką** – zajęcia tematyczne poświęcone określonej grupie produktów (np. owoce, warzywa, kasze, nabiał).
- ✓ **Wycieczka do kuchni żłobkowej.**

- ✓ Smykowy ogródek- mini uprawa ziół warzyw w doniczkach, obserwacja wzrostu roślin, rozmowy o pochodzeniu jedzenia i degustacja.
- ✓ **Witaminki na start** – codzienne rytuały przypominające o piciu wody, jedzeniu warzyw i owoców.
- ✓ **Współpraca z rodzicami** – udostępnianie przepisów na zdrowe przekąski, zachęcanie do kontynuowania zdrowych nawyków w domu.

Przewidywane efekty:

Dzieci:

- poznają podstawowe zasady zdrowego odżywiania,
 - nabywają umiejętności rozróżniania produktów zdrowych i nie zdrowych,
 - utrwalają zwyczaj picia wody i graniczenia słodczy,
 - rozwijają postawę ciekawości i otwartości wobec nowych smaków,
 - chętniej spożywają warzywa, owoce i produkty naturalne.
- Wzrośnie świadomość dzieci i rodziców dotycząca wpływu jedzenia na zdrowie.
 - Nastąpi integracja grupy poprzez wspólne działania kulinarne i zabawy tematyczne.

7) Dostępność architektoniczna żłobka oraz aranżacja i wyposażenie placówki

Żłobek zaprojektowany został z myślą o wygodzie, bezpieczeństwie oraz funkcjonalności, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Do budynku prowadzą trzy niezależne wejścia: główne – przeznaczone dla rodziców i interesantów, boczne oraz gospodarcze. Główne wejście wyposażone jest w podjazd dla wózków, co umożliwia dogodny dostęp osobom z niepełnosprawnościami. Pomieszczenia administracyjne znajdują się na parterze, takie usytuowanie sprzyja sprawnej obsłudze interesantów i ułatwia kontakt z personelem placówki. Jednym z istotnych atutów placówki jest funkcjonalna wózkarnia, czyli specjalnie wydzielone pomieszczenie, w którym rodzice mogą bezpiecznie pozostawić wózki dziecięce, rowerki, foteliki samochodowe oraz inne akcesoria. Wewnątrz żłobka każda grupa wiekowa dysponuje kompleksem pomieszczeń, w skład którego wchodzi: bawialnia, sypialnia, jadalnia, łazienka oraz szatnia. Zaprojektowane z myślą o wygodzie i bezpieczeństwie. Sale są bogato wyposażone w różnorodne pomoce dydaktyczne, zabawki, tematyczne kąciki zabaw oraz strefy relaksu. W trosce o bezpieczeństwo dzieci i całego personelu, placówka objęta jest systemem monitoringu. Otoczenie żłobka to zielona, cicha przestrzeń,

Niekwestionowanym atutem Żłobka jest własna kuchnia, w której codziennie przygotowywane są świeże, zdrowe i pełnowartościowe posiłki. Jako placówka specjalistyczna w zakresie żywienia dzieci realizowane są diety podstawowe jak i eliminacyjne. Posiłki dostosowujemy do potrzeb dzieci z licznymi reakcjami alergicznymi i nietolerancjami pokarmowymi oferując dietę specjalną – eliminacyjną, dostosowaną indywidualnie do wymagań zdrowotnych każdego dziecka. Dania takie przygotowywane są przy użyciu alternatywnych składników, w taki sposób, aby były jak najbardziej zbliżone do potraw dzieci z diety ogólnej. Posiadamy wykwalifikowaną kadrę kucharzy, którzy wspólnie z panią referent codziennie wkładają ogrom pracy, aby posiłki wychodzące z naszej kuchni były smaczne, zdrowe oraz spełniały zalecenia i normy Instytutu Żywności i Żywienia.

Wykorzystujemy wyłącznie produkty nieprzetworzone, wysokiej jakości (nie stosujemy: półproduktów, konserwantów ani sztucznych barwników). Posiłki są

przygotowywane w oparciu o zasady higieny produkcyjnej żywności w systemie HACCP, co zapewnia bezpieczeństwo od zakupu poszczególnych produktów po wydawanie gotowych dań. Dbamy o to, aby potrawy wyróżniały się sezonowością i różnorodnością pod względem smakowym i kolorystycznym. Dodatkowo w naszym żłobku obowiązuje realizacja kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

8) Dostęp do specjalistów

Kadrę Żłobka Miejskiego nr 5 w Białymstoku stanowi wykwalifikowany, doświadczony personel, w skład którego wchodzi: opiekunowie, pedagodzy oraz położna. W razie jakichkolwiek problemów związanych ze zdrowiem dziecka bądź jego prawidłowym rozwojem jesteśmy w stanie służyć poradą oraz wskazać możliwości pomocy specjalistycznej.

11) Dodatkowa oferta zajęć

- **Zajęcia ruchowe** – wspierają rozwój motoryczny, koordynację i równowagę poprzez zabawy ruchowe dostosowane do wieku maluchów.
- **Taniec** – rozwija poczucie rytmu, ekspresję i radość z ruchu przy muzyce.
- **Zajęcia muzyczno-ruchowe w języku angielskim** – łączą zabawę, muzykę i naukę języka w naturalny, przyjazny sposób.
- **Spotkania ze zwierzętami** – wyjątkowa okazja do poznania różnych zwierząt, które odwiedzają żłobek, ucząc dzieci empatii i szacunku do przyrody.

Akceptacja Planu OWE przez podmiot prowadzący

Plan OWE jest akceptowany przez podmiot prowadzący instytucję opieki poprzez zarządzenie organu prowadzącego żłobek.

Dyrektor

Żłobka Miejskiego Nr 5 w Białymstoku

mgr Marta Waluk